

A lengyelországi csataterék

Visszavonultak Varsónál a német gépesített osztagok

Varsóból jelentik: A német gépesített osztagok Varsó alól valamivel visszavonultak és a megerősítést várják. A lengyel főváros védelmét lényegében három fajta csapat vette át: 1. A rendes sorkatonaság, amely négy hadosztályból áll. 2. A polgárság és 3. a szakszervezetek osztagai. A lakosság az utcákon barrikádokat emel.

Moszkvából jelentés szerdán éjszaka arról számol be, hogy a Varsót védő lengyel haderő ellentámadása eredménnyel járt és sikerült a német egységeket visszavetni Varsó elővárosából. Ez alkalommal a lengyelek tíz német tankot zsákmányoltak.

Hitler látogatása az elfoglalt Lodzban

Berlinből jelentik: Hitler birodalmi vezér mai frontlátogatásán során Lodzba érkezett. A vezér megjelenése a csapatok között nagy meglepetést keltett, tekintve, hogy Lodzba csak nemrég vonultak be a német csapatok.

Hitler német birodalmi vezér a kora délutáni órákban érkezett Lodzba. Hitler mielőtt a várost meglátogatta volna, szemlét tartott a csapatok fölött és mindenekelőtt azokat az egységeket tekintette meg, amelyek győzelmesen levertek a bekerített lengyel csapatok áttörési kísérletét.

A német csapatok előnyomulása egyébként oly gyorsasággal folyik, hogy a polgári lakosság áldozatulesését sikerül elkerülni. A lengyel csapatoknak még arra sincs idejük és alkalmuk, hogy a hidakat felrobbantsák. Az elfoglalt falvak és városok házai alig vannak megrongálva.

Lodz városának házai is megrongálódtak. A várost meglepetésszerűen érte Hitler látogatása. A látogatás után Hitler visszatért a vezér főhadiszállásra.

Német részről erősen cáfolják az egyik angol hírszolgálati irodának azt a jelentését, amely szerint a lengyelek visszafoglalták volna Lodzot. Ezt a jelentést az angol hírszolgálati ügynökség épp akkor továbbította, amikor Hitler látogatást tett Lodzban.

Érdekes különben, hogy az angol lapok arról számolnak be, hogy Lodz városát a lengyelek visszafojták. A haditudósítók jelentése szerint a Pomorze és a Poznan tartományból visszavonuló lengyel sereg, amely Putnánál nagy harcokat vívott a németekkel, ismét érintkezésbe jutott a Varsónál álló főerőkkel. A fővárost három oldalról hatalmas sáncok veszik körül és a német csapatok erősítéseket várnak. A német arcvonal most Ploktól Lodzig terjed.

A Lodz visszafoglalásáról szóló hírt éppen az a tény látszik cáfolni, hogy az erre vonatkozó hírt éppen akkor továbbították, illetve közölték, amikor Hitler Lodzban tartózkodott.

Egymillió lengyel katona áll harckészben Dél-Lengyelországban

Riga. (Rádiopress.) Az United Press lengyelországi harctéri tudósítója jelenti, hogy egymillió főből álló lengyel hadsereg átcsoportosítása folyik Dél-Lengyelországban, amelynek sorsa attól függ, hogy sikerül-e ezt a műveletet végrehajtani. A csapatmozdulatok éjszaka történnek, mert a német repülőgépek nagymértékben megnehezítik a szármányok irányítását. Nappal a csapatok óvóhelyeken tartózkodnak, hogy elkerüljék a német repülőgépek bombáit.

Elérték Lemberget és Sambort a német csapatok

Berlin. A német haderő főparancsnokság hivatalos jelentése a következőket tartalmazza: Szeptember 12-én a német keleti hadsereg déli és északi szárnyán folytatta az ellenség üldözését. A Przemyslnél előnyomuló csapataink elfoglalták Przewost és Javorovot és elérték Lemberget. Meghíusult a Putna körül az ötödik lengyel hadosztály ama kísérlete, hogy áttörjék a német arcvonalat. Varsótól keletre és délkeletre hatalmas német csapatok léptek át az itteni vasutvonalakat. A legszélsőbb keleti vonalon gépesített osztagaink állanak Bresttől nyugatra. Légi haderőnk tegnap is eredményesen támadták a Visztulától keletre fekvő országutakat és vasúti vonalakat. Támadásaink során egy repülőgépet elpusztítottak. Nyugaton a harcok tovább folynak. A német csapatok ellentámadása visszafoglalt egy kisebb várost a franciáktól. Légi támadás a német birodalom területe ellen nem történt.

A Német Távirati Iroda jelenti: A Kutnó körül folyó nagy csata a befejezéséhez közeledik. A német légi, valamint a „zuhanó” harc csoportok megkönnyítették a csapatok előnyomulását. A német légi repülőgépek bombázták Varsótól délkeletre a lengyel csapatok utánpótlási vonalait, valamint a Lemberg—Sambor közötti vasutvonalat. A német csapatok elfoglalták Sambor várost és elérték a Dnyesztert.

A német csapatok tegnap megtörték a Radomtól délre harcoló lengyel csapatok ellenállását. A hegyek számát és a hadianyag mennyiségét még megközelítőleg sem lehetett áttekinteni. A déli arcvonalon a német csapatok gyorsan nyomulnak előre Lemberg felé. A hegyi alakulatok elfoglalták Sambor várost és elérték a Dnyeszter partját. A gyors csapatok megszállták Krakovicot.

A német vezérkar a városok bombázásáról

Berlin. A német vezérkar főhadiszállása a következő közleményt tette közzé:

— Az utóbbi időben gyakran fordultak elő olyan esetek, hogy lengyel hatóságok, sőt a kormánykörök is felszólították a nyílt városok lakosságát, hogy a benyomuló ellenséges haderőknek a városok utcáin és terein minden áron álljon ellent. A varsói lengyel csapatok főparancsnoka szintén felszólította a főváros különféle módon felfegyverzett lakosságát, hogy az előnyomuló német csapatok ellen kezdjen franktirőr háborút. A német tüzérségi osztagok és a hadirepülőgépek mindig a legnagyobb figyelemmel voltak azokra a nemzetközi megállapodásokra, amelyek szerint

nyílt városokat és falvakat, valamint ezeknek utcáit és tereit nem szabad bombázni. Miután a lengyel vezetők tekintet nélkül voltak saját lakosságuk érdekeire, a nemzetközi elveket megsértették, a német haderő öle telhetően be fogja bizonyítani az ilyen ellenállások hiábavaló voltát. A német légi haderő a nehéz tüzérséggel együtt igyekeznél fog a városoknak ilyen irányú ellenállását megtörni.

A Havas ügynökség jelenti: Gavlina püspök, a lengyel hadsereg tábori püspöke a Varsó-környéki harcok során súlyosan megsebesült.

A helyzet Varsóban

Varsó ostromáról érdekes részletek érkeztek a svájci lapok számára. Ezek szerint a német gépesített osztagok hétfőn kissé visszavonultak a város külső részeiből, hogy erősítéseket kapjanak. A város védelmét Csuma lengyel tábornok és Strazinsky védelmi biztos irányítja. A főváros védőserege három részből áll: a reguláris hadsereg egyes osztagai, a polgárőrségből és a szakszervezetek által szervezett önkéntes csapatokból, akik között 15 év körüli fiatalok, valamint munkaképes idősebb férfiak és asszonyok, valamint lányok vannak. Ezek napok óta készítik a barrikádokat villamoskocsikat és tönkrement járműveket fordítanak fel és azokat a megrongált háztörmelékekkel megtöltött homokzsákokkal töltik ki. A városból csak azoknak a lakosoknak engedélyezik a menekülést, akik egészen fiatalok, vagy öregek és az erődiéti munkálataikra képtelenek.

A Havas ügynökség jelenti: A német hadvezetés lemondott a lengyel főváros erőszakos elfoglalásáról, megállította a motoros oszlopoknak Varsó irányába való előnyomulását és két újabb offenzívát indított a lengyel védelmi vonalak ellen. Északon a német nyomás a Narew folyó középső folyására súlyosodik. Ezen a környéken nyugatról kelet felé tartó német oszlopok Varsó—Bialisztok irányában akarják kieroszakolni az előnyomulást. A legdélibb részen új német egység lépett működésbe a San felső folyásánál, a hegyes vidéken. Ennek ellenére a Bug, a Visztula és Asan középső folyásánál létesített ellenállási vonalakat az ellenség nem tudta áttörni. Smigly Rydz marsall olyan csapatokat vetett ide, amelyek eddig még nem voltak tűzvonalban és nagy részük a Lodz—Radomir vonalon foglalt állást. Lodz és a Visztula között erős lengyel csapatok tüntek fel, melyek valószínűleg a Posen tartományból visszavonuló hadsereghez tartoznak. A német motorizált csapatok, melyek Szeleziából és Pomerániából érkeztek, a Posen—varsói vasútvonal felé nyomulnak előre.

Jól megborultakozva jókedvű!

ROTBART

A német haderő főparancsnoka a lengyel harctéren

Berlin. Brauschitsch tábornok, a német hadsereg főparancsnoka szerdán Reichenau tábornok tisztikarához utazott és innen gépkocsin a radomi csata első vonalába látogatott el.

A kedvezőtlen időjárás ellenére a német légiflotta ma is megfelelő támogatást nyújtott a szárazföldi csapatoknak.

A repülőgépek Bialystockot és Przemyslt, valamint Dresicevornic és Glodano állomásokat bombázták. Razimo közelében két lengyel repülőgépet lelőttek.

Berlin. A kancellár szárnyegédi hivatalának közlése szerint Hitler a háború tartama alatt nem fogad el virágokat és azokat a német védőerő katonáinak kell adni.

Milyen veszélyekkel jár a gyors előnyomulás

London. (Rador.) A Reuter ügynökség jelenti, hogy brit katonai körök véleménye szerint

a 20—30 kilométeres napi előnyomulási feljesítmény azt a veszélyt rejti magában, hogy a hátsó összeköttetések megszabandak.

Különösen nehéz a motorizált divízióknak fűtőanyaggal való ellátása. Az előnyomulási szünetek a lengyelek felhasználhatják majd arra, hogy meg erősítsék ellenállási vonalaikat. Londonban nagy az aggodalom a Posnan körüli lengyel egységek sorsá miatt.

A tegnap megindult esőzések már érezhetően gátolják a motoros járművek közlekedését.

A lengyel nagykövetség jelentése szerint ilyenkor kezdődik meg az állandó őszi esőzés, ami annak idején Napoleonnak is óriási nehézséget okozott.

Német vélemény szerint befejezéshez közeledik a lengyelországi hadjárat

Berlin. (Rador.) A Stefani hírszolgálati iroda jelenti: A német sajtószolgálat főnöke kijelentette, hogy a lengyelországi hadjárat befejezéséhez közeledik. Ennek ellenére a német vezér és kancellár még most sem utasítaná el, hogy figyelembe vegyen a lengyel kormány részéről meggyilvánuló bizonyos javaslatokat.

II.

Moszkvából jelentik:

A szovjet felmondja Angliával kötött kereskedelmi szerződését?

Stockholm. (Radio-Press.) Ideérkezett moszkvai jelentések szerint a szovjetunió azzal a tervvel foglalkozik, hogy felmondja az Angliával kötött kereskedelmi szerződését. A felmondás oka az, hogy az angol kormány megtiltotta több cégnek, hogy hadianyagokat szállítsanak Oroszországba. Többek között hatvan tankról is volt szó, amelyet most kellett volna elszállítani. A szovjetkormány hivatozik arra, hogy a szállítmányok nagy részét már kifizette és az angol kormánynak nem volt joga, hogy letiltsa ezeket a szerződéses megállapodásokon alapuló hadianyag-szállítmányokat. A moszkvai kormány úgy látja, hogy a kereskedelmi szerződés elvesztette real névze gyakorlati jelentőségét.

A Reuter-iroda jelenti Moszkvából: A szovjet hadügyi népbiztosság a lengyel határon kívül más határra is nagyobb csapatteket vont össze. Ezeket a csapatösszevonásokat hivatalos helyen úgy magyarázzák, hogy a lengyel hadsereg áttörését akarják megakadályozni. Hangoztatják, hogy ezeknek a katonai intézkedéseknek nincsen támadó jellegük. Nem tartják kizártnak, hogy a lengyel csapattekek először Romániába, majd onnan a szovjet területére igyekeznek menekülni.

III. A Saar-medence felé irányul a francia előnyomulás

London. Luxemburgból érkező jelentés szerint, a Rajna és a Mosel fronton végbement német ellentámadás összeomlott. A francia csapatok nemcsak visszavetették a németeket, hanem újabb térfoglalásokra tettek szert. A francia csapatok két helyen éket vertek a német arcvonalba és kedvező előfeltételeket teremtettek egy nagyszabású offenzíva számára. Az eddigi harcokban a francia hadseregnek csak igen kis része vett részt. A Rajna, a Mosel és a Vogézek mentén álló francia seregek legnagyobb része még nem vett részt a harcokban. Párisban a hadműveletek eddigi sikerével meg vannak elégedve, annál inkább, mert a nyugati offenzívájuk sikerült Lengyelországot tehermentesíteni, amennyiben a németek kénytelenek voltak a keleti frontról hatadosztályt a nyugati frontra dobni.

Luxemburgban úgy tudják, hogy a francia nyomás olyan erős, hogy a németek kénytelenek lesznek az egész Saar-vidéket, ezt a nagyfőntosságú területet kiüríteni. Miután az angol hadsereg is megérkezett a Maginot-vonalhoz, bizonyosra veszik, hogy a Saar-terület elleni hadműveletek most már erőteljesen megindulnak.

A nyugati front hadműveleteiről újabb jelentik: A Vogézek és a Saar közötti ötven kilométeres szakaszon a németek heves ellentámadásba mentek át. A német támadás összeomlott és a franciáknak sikerült egy szakaszon a hadállásokat kiegyenesíteniük s helyzetüket megjavítani. Keleti irányban, husz kilométernyi szakaszon a francia támadás eljutott Saargemündig, amelyet megszállottak. Ezzel újabb előrehaladást tettek Saarbrücken irányában. A meghódított területeket azonnal megerősítették, úgyhogy a németek minden ellentámadása hiábavalónak fog mutatkozni: ezt a meghódított területet visszahódítani nem tudják.

Gamelin tábornok nagyszerű tervének első szakasza befejezéshez közeledik. Ha az előkészítő térfoglalások befejeződnek, kezdetét veszi a nagyméretű várágyuk pergőtűze a Siegfried erődítmények ellen. A francia főhadiszálláson erősen bizakodó hangulat uralkodik, mert az eddigi hadműveletek kifizően sikerültek.

Hatalmas légi tevékenység a nyugati hadszíntéren

Páris. (Rador.) A Havas ügynökség közli a francia vezérkar szeptember 13-án délelőtt kiadott jelentését, amely a következőképpen hangzik:

Az ellenséges tüzés az éjszaka folyamán tovább folytatta működését. A hadviselő felek hatalmas légi tevékenységet fejtettek ki.

Ugyancsak a Havas ügynökség jelentése szerint a Rajna és Mosel között a Saartól keletre 20 kilométeres arcvonalon rendkívül fontos hadműveletet hajtottak végre, amely a Warndt-erdő elfoglalására vezetett. Most tisztogatósi műveletek folynak a Blies folyó mindkét partja mentén Saargemündtől, amely francia területen fekszik a német területen levő Hornbach városig. Ez a város 2 kilométernyire van a határtól. Az egész terület erdő és hegyes és vízmosások szagaják meg.

A francia csapatok által elfoglalt területek uralják a Bliescastel és a Zweibrücken városokat is. A rendszerint igen szűkszávu német jelentés a nyugati front eseményeiről megállapítja, hogy ezen a környéken előrsi csatározások vannak.

A Rajna és a Mosel közti vonalon folyamatosan levő hadműveletek — folytatja a párisi közlés — a fontos helyzetet elfoglaló Saarbrücken ipari város mindkét oldalán előrehaladással végződtek.

Az egyik részen már az ellenségeskedés első napjaiban biztosították a Saarbrückentől nyugatra fekvő Warndt erdő által alkotott kiszögelyést, a másik rész elfoglalása pedig a Blies balpartján elterülő dombos vidéken, Sarre-Guémies és Hornbach között husz kilométeres szakaszon tekinthető mélységben folyamatban van. Siersk vidékén a francia csapatok kedden könnyen előnyomultak.

A hadműveletek között a legfontosabb az az előnyomulás volt, amelyet a Blies balpartján értek el, ahol

bár az ellenség jó ideig erősen ellenállott, mégis fontos állásokat, nevezetesen jó megfigyelő helyeket foglaltak el.

A németek ebben az irányban hosszantartó tüzési tüzzel feleltek és a német felderítő repülőgépek is különösen élénk tevékenységet fejtettek ki.

A francia és a német repülőgépek az arcvonal felett többször megütköztek.

Róma. Baseli jelentések szerint a németek kiürítik Freiburg körüli helységeket. Mindkét fronton erős tevékenység folyik. Londonból még azt jelentik, hogy a reggeli lapok szerint

Saarbrückennel szemben erős francia hadműveletek bontakoznak ki és a Warndt erdőben heves küzdelem folyik.

Berlin. A nyugati légvédelmi sáv fölött lefőttek három francia felderítő repülőgépet. Ez alkalommal egy francia repülőkapitány fogságba esett.

Berlin. A nyugati arcvonalon Saarbrückentől hat kilométernyire a német csapatok bizonyos mértékben visszavetették a keleti irányból előnyomuló francia előrsőket.

London. A Daily Telegraph azt írja, hogy a Siegfried vonalon erős munkálatok folynak. Ley, a birodalmi munkaszolgálat vezetője az erődítményekhez érkezett, hogy irányíthassa a munkálatokat. Ezek az erődítési munkák arra vallanak, hogy a német vezérkar nagyobb arányu francia és angol offenzívától tart.

Chamberlain beszámolója a hadihelyzetről

Londonból jelentik: Chamberlain az alsóház ma délutáni ülésén beszédet mondott, amelyben mindenek előtt az angol-francia legfelsőbb haditanács üléséről számolt be. Ezen az ülésen Chamberlain, lord Chatfield, valamint Daladier és Gamelin tábornagy vettek részt.

— Biztosíthatom az alsóházat — mondotta Chamberlain — hogy mindkét nemzet közvéleménye teljesen egységes.

El vagyunk határozva arra, hogy Lengyelországgal szembeni kötelezettségünknek teljes mértékben eleget teszünk, ugyanekkor pedig véget vesszünk a nemzeti szocialista fenyegetések rendszerének Európában. A nyugati fronton módszeres előnyomulás folyik, amelyet teljes siker koronáz. Ami a Franciaországban levő angol csapatokat illeti, ezek valóban elfoglalták már kiírelt helyeiket, de még nem voltak tűzben.

— Közölm az alsóházzal, hogy a német tengeralattjárók felkutatása folyik és azok ellen támadásokat intézünk.

A német kereskedelmi flottát szinte teljesen megbénítottuk.

Ennek legnagyobb része a háboru kitörésekor utban volt. A Balti-tengeren levő német hajókat kivéve, a német kereskedelmi hajók tonnatartalma 1 millió 165

ezer tonna volt. Az emlitett hajók legnagyobb része semleges kikötőkbe menekült.

Számos olyan német hajót sikerült feltartóztatni, amely fontos anyagokat szállított Németország számára.

A kormányelnök a továbbiakban elmondotta, hogy az angol csapatok nagyrésze francia földön áll és a szárazföldi tevékenységgel egyidejűleg a tengeren is nagy mértékben folynak a harcok. A tengereken és az angol hajóhad, amelyben három lengyel torpedóromboló is élénken tevékenykedik, állandóan támadja a német tengeralattjárókat és megbénítja azok működését.

A nyit tengeréről csaknem mindenünnen sikerült elkergetni a német kereskedelmi hajókat és továbbra is folyik a különböző árukat szállító hajók ellenőrzése.

A lordok házában ülésén Stanhope lord kijelentette hogy

a német tengeralattjárókat szüntelenül támadják.

Hozzátette, hogy körülbelül 1.100.000 tonnára tehető azoknak a német kereskedelmi hajóknak a tonnatartalma, amelyek a háboru megindulásakor a tengeren tartózkodtak, vagy szövetséges és semleges kikötőkben horgonyoztak. Néhány hajót elfoglalt az angol hadihajók, többet pedig semleges kikötőkbe internáltak.

IV.

Kieleződik a gazdasági háboru

Nemzetközi tiltakozásra vezethet a gazdasági ostromzár kíméletlen alkalmazása

Berlin. A jelek szerint az angolok nem elégszenek meg azzal, hogy elvágják a tengeri utakat a németek előtt, hanem

azt akarják elérni, hogy Németország a semleges államok útján sem kaphasson külföldről árucikkeket.

Anglia azt követeli a nyugati semleges államoktól, hogy azokat az árukat, amelyeket az angol kormány az ugynevezett „csempész-listán” feljűntetett, ne szállítsák Németországnak. Ennek ellenében Anglia vállalná a szóban levő semleges államok élelmiszer-ellátásának gondját.

A németek ezekre az intézkedésekre megfelelő ellenrendszabályokkal akarnak válaszolni és ezért *német részről fokozzák majd a tengeralattjárók, valamint a repülőgépek tevékenységét és megváltoztatja Németország állásmintáját azon semleges nyugati államokkal szemben is, amelyek az angol követeléseknek eleget tesznek.*

Németország megállapítja, hogy a bekövetkezendőért elsősorban a felelősség Angliáé, másodsorban pedig azon semleges államokat terheli, amelyek az angol követeléseknek eleget tesznek.

Róma. Németországnak az angol gazdasági háboru megindulásával szemben hozott érvényes ellenintézkedéseit római politikai körökben a legnagyobb érdeklődéssel és rokonszenvvel kísérik, mert már

Rómában is felteszik a kérdést, vajon Anglia eljárása nem kompromittálja-e a semleges államok magatartását?

Rómában lehetségesnek tartják, hogy Né-

URANIA Tel.: 12-32. Oriási siker!

„A marnei hős” RALPH és ABERT BASSERMANN-AL

Németül és francián is 200 előzetes. — „Metó”-világutradó az utóbbi hetek lemezelődő politikai eseményeiről!

3-kor matiné. 9, 7.15, 9.30.

A Neue Züricher Zeitung jelenti, hogy német hatóságok Köln városát nem ürítették ki, de a külvárosok lakosságát a birodalom belső részébe szállították. Ugyancsak ez a lap közli azt is, hogy Berlinben és Bécsben az elsötétítési gyakorlatokat megszüntették, mert az utóbbi időben az elsötétítési gyakorlatok idején igen sok közlekedési baleset történt.

London. Angliában ezen a héten a kötelező katonai szolgálatról szóló törvény alapján újabb 20.000 ifjút hívnak zászlók alá.

Angol és francia sajtóvélemények

Páris. A francia legfelsőbb haditanács keddi ülése alkalmából a sajtó egyhanguan megállapítja a megbonthathatlan összetartást Franciaország és Anglia között. A Figaro ezeket írja: A legfelsőbb haditanács kedden ült össze első ülésre az angol csapatoknak a szárazföldre való érkezése alkalmából. A felfogások teljes azonosságának megnyilvánulása mellett a szakértők és a műszaki vezetők bevonásával tartott ülésen ténylegesen megvalósult a harctéri parancsnokság egysége.

A londoni Times — a Rador jelentése szerint — vezércikket közöl az általános helyzetről és megállapítja, hogy

bár a német csapatok mélyen benyomultak lengyel területre, a nemzeti szocialista kormányzat a győzelmek eredményeiben tévedett, mert nem lehet béke addig, amíg német csapatok élnek lengyel területen.

Németországnak — írja a Times — sem anyagi, sem erkölcsi hítele nincsen. Igen kevés külföldi devizával rendelkezik, mert hiszen kereskedelmi forgalma árucserén alapult. A lap végül rámutat arra, hogy a német tengerészet megszüntette működését és

a német tengeralattjárók is utolsó napjaikat élik.

Németország ellenintézkedésekhez folyamodik és a német kormány fáradozását, hogy a semleges országokkal fennálló kereskedelmi a lehetőségek szerint értékeljék, miután bizonyítéknak tekintik arra nézve, hogy

Németország físzületben tartja azokat a nemzetközi határokat, amelyeket Anglia nem vesz tekintetbe.

Németország figyelmeztetése a semleges államokhoz

A DNB a következő hivatalos jelentést közli: A német kormány nagy figyelemmel kíséri a semleges államok azon törekvéseit, hogy visszaállítsák a rendes gazdasági és kereskedelmi érintkezést az egyes országokkal és elismeréssel adóztat hat ama törekvéseknek, hogy ezeket a kereskedelmi kapcsolatokat ki akarják terjeszteni. A német kormánynak semmi kifogása sincs az ellen, ha a semleges államok olyan országoknak szállítanak, amelyek ellenséges viszonyban vannak Németországgal, de tiltakozik az ellen, hogy egyes semleges államok külkereskedelmét bizonyos államok ellenőrzés alá kívánják helyezni. Vonatkozik ez elsősorban Angliára, amely már kísérletet tett arra, hogy Belgiumnak ilyen korlátozó intézkedéseket sugalmazzon.

Amennyiben ezek a kísérletek Anglia részéről folytatódna, és esetleg sikerre is vezetnének, úgy a német kormány a legnagyobb sajnálattal

Az Anglia részéről megkezdett gazdasági háború — hangsúlyozzák római politikai körök — kétélű fegyver.

Eltekintve Németország és a kis államok semleges magatartásától, Japán és Szovjet-országra is tiltakozni fog a kereskedelmek önkényes korlátozása ellen.

bár, de kénytelen lesz ezen semleges államok irányában tanúsított magatartását megváltoztatni. Ezért a legnagyobb felelősség Angliát és utána azt a semleges országot terheli, mely az angol sugalmazásnak engedett.

Angol intézkedések a blokád alkalmazásával kapcsolatosan

Bucuresti: A bucaresti-i angol követség a következő közleményt bocsátotta ki:

— Az angol követség felhívja a hajózási vállalatok figyelmét, hogy gőzöselken lehetőleg legyen kéznél a szállított áruk pontos, gépirásos jegyzéke, annak érdekében, hogy megkönnyítsék azt az ellenőrzést, amelyet Olaszország az angol királyi flottája gyakorlati olyan esetekben, amikor háborús áruk csempészetét gyanítja.

Amerika és a háború

Roosevelt szeptember 21-re összehívta a törvényhozást

Newyork. (Rador.) Pershing tábornok, a világháborús amerikai hadsereg volt főparancsnoka a következőket jelentette ki az újságírók előtt:

— A kongresszusnak a lehető legnagyobb összegeket kell megszavaznia a hadfelszerelés céljaira. Husz évvel ezelőtt, amikor háborúba léptünk siralmas volt a helyzet. Azóta sem csináltak. De ez nem ismétlődhet meg.

Különben washingtoni jelentés közli, hogy Roosevelt elnök SZEPTEMBER 21-re összehívta a kongresszust.

Losangelesből jelentik, hogy szeptember 23-án kezdődnek meg az amerikai hadsereg nagy hadgyakorlatai. A sanpedrői öbölbe 130 hajóegységet, 450 repülőgépet, valamint 42 ezer tiszte és katonát összpontosítanak.

Newyorki jelentés számol be arról, hogy a szeptember 21-re összehívott kongresszust meg

előzően szeptember 20-án Roosevelt nagy megbeszélést tart a demokrata és a republikánus szenátorokkal és erre szintén meghívót küldött szét. Az elnök a kongresszus rendkívüli ülésén a semlegeségi törvény megváltoztatása körül nem akar hosszas vitát és ezért akar előkészítő tárgyalásokat folytatni.

Az USA megvédi Kanada, valamint az amerikai angol és francia birtokok területi épségét

Ottawa. (Rador.) Kanada politikai körökben nagy meglepetést keltett Rooseveltnek az a közlése, mely szerint az Egyesült-Államok megvédi Kanada területi épségét, valamint a közép-amerikai angol és francia birtokokat. Ezt a kijelentést határozott ígéretnek tekintik, Kanada területi épségének megvédésével kapcsolatban.

VI.

Ami a harcterek mögött történik

Az olasz-francia tárgyalások

Páris. FRANCOIS-PONCET római francia nagykövet, mint ismeretes néhány nappal ezelőtt Párisba érkezett és tanácskozást folytatott BONNET külügyminiszterrel, valamint LÉGER osztályfőnökkel, a külügyminiszter helyettesével. A római nagykövet közölte az olasz fővárosban szerzett legfrissebb benyomásait és átvette a francia kormány legújabb utasításait. Diplomáciai körökben jelentőség teljes eredménynek tekintik Francois-Poncet utazását. A lapok hangoztatják, hogy a francia kormány számára nagyjontosságu az olaszországi helyzet pontos ismerete.

A Petit Parisien hangoztatja, hogy a francia—olasz viszony teljesen korrekt. A római Venezia pap lapjában teljesen értékeli azokat az elismerő szavakat, amelyek Daladier miniszterelnök ajkán hangzottak el Mussolini miniszterelnök nagyjelentőségű békekezdeményezéseiről.

Mussolini még egy közvetítő kísérletet tesz Németország és a nyugati hatalmak között

Berlin. Politikai körökben nagy figyelmet keltett, hogy a római angol nagykövet tegnap igen hosszú megbeszélést folytatott Ciano gróf külügyminiszterrel. A francia nagykövet pedig, miután ki-merítően tárgyalta Bonnet külügyminisztert, új utasításokkal tért vissza Rómába. Mindebből arra következtetnek, hogy Mussolini még egyszer közvetítést kísérel meg Németország és a nyugati hatalmak között.

Az angol sajtó egyöntetűen visszautasítja azokat az állítólagos puhatolódzásokat, amelyeket német részről tettek, esetleg a békekötés lehetőségét irányában.

Berlinből jelentik: Német politikai körökben azzal kapcsolatban, hogy Olaszország tovább folytatja diplomáciai akcióját a megbékélés érdekében, megállapítják, hogy Róma és Berlin között állandó az összeköttetés. Altolico berlini olasz nagykövet jelenleg nincs Berlinben, viszont cáfolják azt a híresztelést, hogy a keleti hadszíntéren tartózkodik.

Rómából jelentik: Mussolini szerdán fogadta a

római világiállítást főbiztosát, akinek utasítást adott, hogy a jelenlegi helyzet ellenére hajtsák végre a világ kiállításával kapcsolatban tervezett munkálatokat.

Finnország jó viszonyt tart fenn a hadviselő államokkal

Helsinki. A finn külügyminiszter Finnország semlegességéről nagyobb beszédet mondott a rádióban. Kijelentette, hogy Finnország a háború tartama alatt távol tartja magát az idegen hatalmak versengésétől és a semlegesség meggyöngyítésére irányuló minden kísérletet visszautasít. Finnország igyekszik külkereskedelmi viszonyát a hadviselő államok irányában is ugyanúgy fejleszteni, mint azt békeidőben tette. Beszéde végén hangoztatta.

Német repülőgép svájci terület felstt

Bern. Kedd délután egy német repülőgép repült el Schaffhausen felett. A svájci légvédelmi ütegek működésbe léptek és tüzelni kezdték a repülőgépet, amely erre irányt változtatott. A svájci hatóságok megindították az ügyben a vizsgálatot.

Szlovákia birtokba vette a lengyelektől visszafoglalt területeket

Berlin. A Deutsche Allgemeine Zeitung hosszabb tudósításban számol be a legutóbbi szlovák minisztertanácsról, amelyen

közgazgatásilag Szlovákiába kebelezték be a Lengyelországtól megszállott szlovákiai területeket.

A minisztertanácsról kiadott hivatalos jelentés szerint a kormány tudomásul vette az északi vámhatár kitolását az 1920. évi határig-Ügyenakkor Pozsonyban bejelentették, hogy Oravában és Javorinában ismét szlovák postahivatalokat állítottak fel.

Párisi jelentés szerint Ambrus ezredes, a szlovák repülőparancsnok, lemondott tisztségéről és már nincs is Szlovákia területén. A lemondás oka az volt, hogy a német hadvezetőség beszüntette a szlovák repülő tevékenységét, azzal a megokolással, hogy a német csapatok körében a különféle jelzések félreértésekre adhatnak okot.

Értekezletre gyűlnek össze a semleges északi országok külügyminiszterei

Kopenhága. (Rador.) Finnország, Norvégia, Svédország és Dánia külügyminiszterei szeptember 18-án ülést tartanak Kopenhágában a semlegességgel kapcsolatos kérdések megvizsgálására, valamint az egységes tevékenység biztosítása végett.

LAPZÁRTA:

Párisból jelentik: Daladier a következő kormánylistát terjesztette Lebrun köztársasági elnök elé: Miniszterelnök, hadügy- és külügyminiszter: Daladier. Légügyminiszter: Guy de Chambre. Haditengerészet: Campigny. Földművelésügy: Quentin. Gyarmatügy: Georges Mandel. Kereskedelemügy: Jantin. Pénzügy: Paul Reynaud. Egészségügy: Rucard. Munkaügy: Pomaret. Közmunkaügy: De Monzie. Postaügy: Julien. Haditengerészeti államtitkár: Du Post. Külügyi államtitkár: Champetier de Rivex. Veszteszár-miniszter: Georges Pernot. Igazságügyminiszter: Georges Bonnet. Nemzetnevelésügy: Yvon Delbos. Fegyverkezésügy: Raul Dotry.

Newyorkból jelentik: Az amerikai biztosítótársaságok ötven százalékkal emelték az angol-francia és lengyel hajók biztosítási díjait.

Tokió. A japán kormány hivatalos közleményt adott ki kül- és belpolitikai irányáról. Eszerint a kínai viszály elintézésénél a japán kormány a nemzetközi helyzet bonvodalmaiktól függetlenül japán álláspontot szándékszik megteremtetni. Belpolitikai téren az ország védelmének kiépítése, valamint Japán és Mandzsukuo között az együttműködés kiépítése és a japán—kínai kapcsolatok megteremtése lesz a feladata a japán kormánynak.

Megállapítja a közlemény, hogy a központi kínai kormány működése a kínai területeken is elismerést kellett és a viszály békés megoldására az ismert feltételek mellett a japán kormány bármikor készen áll.

Bucurestiből jelentik: A lengyelországi német konzulátusok negyven volt tisztviselője ma Bucurestibe érkezett. Ezeket a tisztviselőket a lengyelek először őrizetbe vették és csak most engedték szabadon őket.

Párisból jelentik, hogy Weygand tábornok szerdán reggel nyolc óra harminc perckor elutazott Ankarából Lengyelország felé.

Az éjszakai órákban kiadott legújabb francia hadjelentés beszámol arról, hogy a francia csapatok mindenütt megjavították állásukat a szárazföldön. A tengeren is folytak csatározások, míg a kedvezőtlen időjárás miatt a levegőben az esti órákban csupán felderítésre szorítkoztak. A repülőgépek irányítása mellett a francia tüzérség Saarbrücken elővárosát bombázta.

CORSO:

MA PREMIER!!

11.30, 3, 5, 7.15, 9.30-kor.

A nagy mesemondó MARK TWAIN örökbevaló regényének

„Tamás urfi kalandjai“

színes, remekbe készült filmváltozata.

Szombatban fellép a világhírű CIANKAN kínai akrobata.

7-60 éves korig kötelező!**Szeptember huszadikától megkezdődnek Aradon a légoltalmi kiképző előadások, amelyeknek látogatását elmulasztó polgárok két évig terjedhető szabadságvesztéssel büntethetők****Megszervezik Aradon a polgári légvédelmet**

Aradváros vezetőségének utasítására, a Bucurestiből érkezett rendelkezések értelmében a városi légoltalmi hivatal (MONT) megkezdte a polgári lakosság gázvédelmi kiképzésének gyakorlati megszervezését. Ugyanakkor pedig széleskörű intézkedések történnek a város lég- és gázvédelmi rendszerének gyakorlati kiépítésére.

A polgári lakosság kiképzésére vonatkozóan városi rendelet jelent meg Vlad Alexandru polgármester aláírásával és ez a rendelet a következőket tartalmazza:

I. Szeptember hónap kezdetével, az alanti munkatervvel megkezdődik a polgári védelemre való kiképzés.

II. A kiképzésen kötelező módon részt kell vennie minden 7-60 évig terjedő lakosnak nemre való tekintet nélkül.

III. A kiképzés rendőrkörületenként történik, az alatt megjelölt helyiségekben.

Munkaterv:

Első kerület: Szeptember 20-án reggel 7-től 7.50-ig az A, B, C, D, E, F, G és H. betűvel kezdődő nevek számára. Reggel 8-tól 8.50-ig I, J, K, L, M, N, O és P. betűk, 9-től 9.50-ig R, S, T, U, V, Z, X, Y, W. Az első kerület előadásai a Central mozgóképszínházban bonyolódnak le.

Második kerület: Szeptember 20-án délután ugyancsak a Central mozi helyiségében 3 órától 3.50-ig A, B, C, D, E, F, G, H, 4-től 4.50-ig I, J, K, L, M, N, O és P. 5-től 5.50-ig R, S, T, U, V, Z, X, Y, W.

Harmadik kerület: A pernyávi közművelődési házban (Casa Culturală): Szeptember 21-én délelőtt 7-től 7.50-ig: A, B, C, D, E, F, G és H. betűk, 8-8.50-ig I, J, K, L, M, N, O és P. betűk, 9-től 9.50-ig R, S, T, U, V, Z, X, Y, W.

Negyedik kerület délután a Mosóczy-tele-

pi mozgóképszínházban a következő sorrendben: 3-tól 3.50-ig: A, B, C, D, E, F, G, H betűk, 4-től 4.50-ig: I, J, K, L, M, N, O, P, R betűk, 5-től 5.50-ig R, S, T, U, V, Z, X, Y, W.

Ötödik kerület: a ségai közművelődési házban szeptember 22-én délelőtt 7-től 7.50-ig: A, B, C, D, E, F, G és H. betűk, 8-től 8.50-ig: I, J, K, L, M, N, O és P. betűk, 9-től 9.50-ig: R, S, T, U, V, Z, X, Y, W.

Hatodik kerület: szeptember huszonketedikén délután 3-tól 3.50-ig: A, B, C, D, E, F, G, H betűk, 4-től 4.50-ig: I, J, K, L, M, N, O, P. betűk, 5-től 5.50-ig: R, S, T, U, V, Z, X, Y, W. betűk a gáji elemi iskolában.

Hetedik kerület: a mikelakai közművelődési házban, szeptember 23-án délelőtt 7-től 7.50-ig: A, B, C, D, E, F, G, H. 8-tól 8.50-ig I, J, K, L, M, N, O, P. 9-től 9.50-ig: R, S, T, U, V, Z, X, Y, W.

Szeptember 25-től kezdődik a második előadásorozat, amely kiegészítő része az első előadásnak. A beosztás itt teljesen azonos egy a kezdőbetűk, mint az előadási helyiség vonatkozásában. Előadási napok: szeptember 25. első kerület, szeptember 25. második kerület, szeptember 26. harmadik és negyedik kerület, szeptember 27. ötödik és hatodik kerület, szeptember 28. hetedik kerület.

IV. Azok a lakosok, akik nem látogatják ezeket az előadásokat, amelyeknek célja a kiképzés, a légvédelmi törvény 63-ik szakasza értelmében büntetendők és ez a szakasz két évig terjedő szabadságvesztést ír elő megtorlasként.

V. Jelen rendelet végrehajtására a városi légoltalmi hivatal (MONT) nyer megbízást azaz, hogy jóváhagyás végett illetékes katonai hatósághoz terjessze elő és falragaszokon hozza nyilvánosságra.

Légvédelmi szempontból megvizsgálják az aradi házakat

Az előadásokat Olteanu kapitány, a városi légoltalmi szakértője, valamint Podoleanu kapitány tűzoltó-parancsnok tartják az alábbi terv szerint:

I. előadásorozat, elméleti rész: rövid oktatás a légi háborúról, eredetéről, fejlődéséről és a jövő légi háborújának ismertetéséről, különös tekintettel a vegyi háborúra. A támadó eszközök és a védekezési eszközök ismertetése, úgy a tevékeny, mint a szenvedőleges légvé-

delem szempontjából. Gyakorlati oktatás: légzési gyakorlatok, a gázálarc bemutatása és leírása, kezelése és különböző helyzetben való

h bemutatása. A gázálarc kivétele és visszatétele a dohozba. A gázálarc viselésének legyelme és megőrzése.

II. Előadásorozat elméleti rész: a gázok meghatározása, valamint osztályozása élet-tani szempontból. A legfontosabb gázok jellemzése és használatának ismertetése. A harci gázok hatása. A gázvédelem fontossága. Gyakorlati rész: védelmi várakozó helyzet, a gázmaszk kivétele és összehajtása.

Ezenkívül a városi légoltalmi hivatal, a városi műszaki szolgálatával együttműködve széleskörű intézkedéseket tesz a polgári légvédelem megszervezésére.

Biztonság járja be az összes aradi házakat, megvizsgálta a pincéket, megállapítja ezek berendezését, megadja a szükséges légvédelmi riadó esetére, ott pedig, ahol a pince nem megfelelő, vagy éppen nincs pince, kijelöli azt a legközelebbi házat, ahol légitámadás esetén az illető ház lakóinak menedéket kell keresniük.

Mindenütt megállapítják, hogy milyen intézkedések szükségesek a légoltalmi menedék számára alkalmas pincék biztonságának növelésére és gázbiztosítási tételére. Ezeket a rendelkezéseket a háztulajdonosoknak záros határidőn belül meg kell valósítaniuk. Minden olyan ház kapujára, amelyben gyűjtő légoltalmi menedéket jelöltek ki, táblát kell kitenni, amelyre a következő felírás kerül: „Adapost colectiv”, a ház udvarán pedig nyílakkal kell jelölni a menedékhez vezető utvonalt.

Különös gondot fordít a légoltalmi hivatal és a műszaki szolgálat az épületek megerősítésére.

Olyan helyeken, ahol ez szükségesnek mutatkozik, elrendelik a földszintnek és az emeleteknek falállványokkal és oszlopokkal való belső alátámasztását, ami esetleges bombatalálatnál megakadályozza a beomlást.

Hasonló intézkedéseken kívül riadó-szirenákat szerelnek fel és aprólékos részletességgel szervezik meg a légvédelem egyéb vonatkozásait.

Hangsúlyozza a városi légoltalmi hivatal vezetősége, hogy a törvény értelmében a légoltalmi munkálatok, vagy a polgári védelem megszervezésének megakadályozása, vagy a rendelkezések nem teljesítése oly büntetendő cselekményképez, amely

5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetettik.

Különösen figyelemre méltó a polgári lakosság részére az a körülmény, hogy a polgári légvédelmi előadások látogatása kivétel nélkül mindenki számára kötelező, minden lakosnak évente legalább 24 órát kell hallgatnia ilyen előadást, tehát

a havonta kétszer tartandó előadások elmulasztása súlyos következményekkel járhat.

A megjelentelekről kimutatást készítenek, hogy a mulasztók ellen eljárassanak.

Felmentette a katonai törvényszék az államellenes izgatással vádolt köpeczi református lelkészt

Brassó. Államellenes izgatás és lázító magatartás vádjával terhelve állott a brassói törvényszék Pantelimonescu ezredes tanácsa előtt Kolumbán Elek, a háromszékmegyei Köpeczi község református lelkésze. Kolumbán, a katonai ügyészség vádirata szerint, a községbeli lakosokat állandóan az állami iskola igazgatója és tanítói ellen izgatta és ezenkívül arra buzdította őket, hogy gyermekeiket ne irassák be az állami iskolába. A súlyosan megvádolt lelkészt a katonai törvényszék előtt Butoiu kapitány-ügyvéd védte. Rámutatott arra, hogy védené ellen tett feljelentés személyes bosszú műve volt. Tény az, hogy védené felszólította a község lakosait, hogy gyermekeiket járasák felekezeti iskolába, de ezzel csak törvényadta jogával élt, mivel a törvény szerint minden állampolgárnak jogában áll a szabad iskolaválasztás. A katonai törvényszéki tanács a védelem álláspontjára helyezkedett és jogerősen felmentette a lelkészt a vád alól.

Tilos oly módon rádiózni, hogy kihallatszódjék az uccára

a városvezetés legújabb rendelkezésének értelmében

A város által már régebben életbeléptetett csend-rendelet szigorú betartásáról újabb városi rendelkezés jelent meg Vlad Alexandru tábornok-polgármester aláírásával. A rendelet a következőket tartalmazza:

— Mi Arad város polgármestere annak érdekében, hogy a város lakosságának nyugalomát, nyugalmát biztosítsuk és hogy kiküszöböljük annak a lehetőségét, hogy ezt egyesek egyéni szórakozásból és kedvtelésből, vagy illetlen szeszélyből megzavarják, megállapítván, hogy a legtöbb visszaélés ezen a téren épp a rádiókészülékek tulajdonosai részéről történik, akik hangos rádiózással által nem veszik figyelembe a fenti elveket, a közigazgatási törvény 16. cikkelye al-

tal ránkruházott jogoknál fogva elrendeljük:

I. Az egész város területén tilos a hangos rádiózás nyitott ablakoknál, vagy nyitott ajtóknál, olyan módon, hogy a rádió hangja az uccára, vagy a szomszéd házában udvarára és lakásába hatoljon.

II. A kihágásokat a rendőrség bünyügyi osztályának közegei állapítják meg, amikor is jegyzőkönyvet vesznek fel az esetről.

III. A rendelet ellen vétők telett az aradi járásbíró ítélik és azokat a büntető törvénykönyv 24-ik cikkelye alapján büntetik.

IV. Jelen rendelet sürgősségénél fogva a ki függesztéstől számított 24 órán belül érvénybelép.

FORUM filmszínház. Telefon: 20-10.

Ma minden idők legizgalmasabb és legszenzációsabb kalandorfilmje

„ZORRO”

John Carrol, Helen Christian és Noah Berry-vel.

Előadások: 5, 7.15 és 9.30-kor.

3-kor matiné olcsó helyekkel.

ARADI KOZLONY

Telefon: 11-51. Sürgőnycim: KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési árak:

Egész évre... 840 le || Negyedévre 210 le
Félévre... 420 le || Egy hónapra 70 le

Virágháború

Egy héttel ezelőtt még a francia és német határmentli rétek illatos virágait dobálták egymás felé a szembenálló arcvonalak. A katonák letették vállaikról a fegyvereket és békét óhajtó lélekkel, talán dalolva szedték a virágokat azokon a mezőkön amelyek alatt félelmetesen kigyóznak a Maginot- és Siegfried-labirintusok. Vajon a farkasszemetnézők lelkében mit ébresztett az elsőnek érkező virágszokor? Bizonyára a béke hírnökeként üdvözölték és boldogan viszonzózták. Mert ki tudja, milyen emlékeket idézett fel a virágillat a földbe ásott, gázálcós légvécékben... Virágillat, egy nemrég otthon hagyott, kedves arc... bécsi keringő... párisi sanzon... És ezek valahogyan retentő távol állanak az vörítőtől, a légtámadásoktól és a gépfegyverek pusztító katózgatásától. A virágokban sejtettek talán lehetőséget a békére és azt hitték, hogy ez az eszköz gyűlöltöb hatású a legpokolibb robbanó-hombánál is.

Csalódtak. A virág-intermezzo gyorsan véget ért. Virágok helyett már bombákat és ágyugolyókat szórak egymásra az ellenfelek s az illatukat elvonták a kéz és az ágyúfüst. A Maginot-vonal és a Siegfried-ív megmozdult. Hallgatagságuk, némaságuk felengedett. Földi erejükkel legyőzték a virágok földöntúli hatalmát. Mostantól kezdve a nehéz katonahakkancok végzetipornak rajtuk és eltapossák békét illatozó szirmaikat.

Többé nem lesz szerepük a háboruban, csak a sírhantokon. Ők minden lehetőt megtettek és semmi sem maradt meg nekik. De nem is akarnak tudni semmiről. Belepustulnak az őszbe. Itt hagynak bennünket nyomuk és lesz, annak a sáncok mélyén maradt néhány csokornak pedig a meszerüségét a tovarohandó idő egyre fokozni fogja s majd akkor indul el róla a jövő történetírójának a tolla nyomán egy új legenda.

Vonjuk hát le mindéből a végső következtetést: az ezorkilencszázharminckilenc szeptember elsején megindult virágháborúnak a virágkora véget ért.

GELLÉRT LÁSZLÓ

— ZÜRICH TÖZSDEZÁRLAT. Páris nincs jegyezve, London 17.85, Newyork 442, Brüsszel 76, Milano 23.10, Amszterdam 23.450, a többi beszerezhetetlen.

— Beszüntették működésüket a társadalmi szolgálat alakulatok. Bucuresiból jelentik: A társadalmi szolgálat vezetője a következő értesítést küldte az összes királyi ifjusági alakulatokhoz: A katonai összpontosításokra való behívások miatt az összes ifjusági királyi alakulatok melyek fiukból állnak, szeptember 5-iki kezdettel beszüntetik működésüket. Akik már eddig megkapták behívó parancsukat, azonnal jelentkezzenek illetékes csapatfőnöknel a munkatáborból kapott igazolványukkal. A csapatparancsnokok kötelességük összezsomagozni a tábor felszerelését és azt elvinni, vagy elküldeni a központhoz, ahonnan igazoló iratot fognak kapni késésük miatt. A társadalmi szolgálat vezetője tudomására hozza az ifjuságnak, hogy a társadalmi szolgálat betöltéséről szóló diplomákat az előkészítő tanfolyam befejezésekor tett vizsgák alapján fogják kiállítani.

— Kötelesek engedélyezni a légvédelem érdekében végrehajtandó közérdekű munkákat a háztulajdonosok. Kolozsvárról jelentik: A város polgármesteri hivatalának MONT-hivatala a következő közlöményt adta ki: Kolozsvár szabadkirályi város polgármesteri hivatala közhírré teszi, hogy az összes háztulajdonosok nyilvános helyiségek, kereskedelmi és iparvállalatok tulajdonosai a terület aktív és passzív légvédeleméről szóló törvény 14. szakasza értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 1939. március 6-1 55. számában tettek közzé, kötelesek engedélyezni mindazon közérdekű munkákat, amelyeket az aktív és passzív légvédelem megkövetel, úgy helyiségek belső vagy külső részén, a pincében, vagy a háztetőn, az udvaron, vagy kertben, vagy árs telken, vagy egyéb telken ahol a körülmények megkövetelik, minden kártérítés nélkül. A rendelet ellen vétők az A. A. T.-törvény értelmében hat hónaptól két évig terjedő börtönnel és 5000 leitől 50 ezer leig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók. A rendeletet Bornemisa Sebastian főpolgármester írta alá.

— A korszerűsített aradi vízművek ünnepélyes felszentelése, Csütörtök délelőtt fél 11 órakor ünnepség színhelye lesz az aradi vízművek telepe. Vlad Alexandru tábornok-polgármester elhatározta, hogy egy, már évek óta esedékes szertartást most pótolhat, amikor a vízművek nagyszabású átalakítási munkálatai teljes befejezést nyertek. Ugyanis még 1934-ben esedékes lett volna a vízmű átalakított üzemenek a hagyományos szokások szerint való napi felszentelése, ami azonban annak idején elmaradt. Most, hogy az önállóan működő közüzemek vezetősége Tripa Mihai mérnök, közüzemigazgató vezetése és irányítása mellett befejezte a vízművek korszerűsítésére vonatkozó munkaterv utolsó szakaszának megvalósítását is, megtörténik a felszentelés, amit közebbé követ.

— HARMINCFEZER KÜLFÖLDI MUNKÁST ROCSÁTANAK EL BELGIUMBAN. Brüsszelből jelentik: A belga kormány új gazdasági intézkedéseket léptetett életbe. Elrendelte a belga szénbányákban dolgozó 30 ezer külföldi munkásnak elbocsátását, hogy a megürülő helyeket belga munkanélküliekkel töltsék be.

— Rémhírtérlesztőket tartóztatott le a budapesti rendőrség. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatott öt személyt, akik az utcákon és a kávéházakban riasztó híreket terjesztettek.

— A SZÓRAKOZOTTSÁG VILÁGREKORDJA. Párisból jelentik: Az egyik nagy párisi divatszalon elárulóját megbízták, hogy egy pénz- és egy magánlevelet vigyen a postára. A piros viasszal lepecsételt levélborítékban 25.000 frank volt ezerfrankos címletekben. A másik — egyszerű üzleti levél — le sem volt ragasztva és nem volt felbélyegezve. Az elárulótól egy postapünet elé érve, a pénzeslevelet levélláda dobta s a leragasztatlan üzleti levéllel kezében besietett a postapünetbe, ahol nagy gonddal feladta a címzettnek. Hála a francia posta pontos ügyvitelének, a pénzeslevelet nagy pontosságokkal eljuttatták a címzettnek. A szórakozottság másik világrekordját ugyancsak egy párisi, egyik ismert francia író „állított” fel. Az író — valószínűleg készülő műve utolsó fejezetének hatása alatt — elvonta figyelmét a külvilágtól. Az író megállt az egyik postaszekrény előtt, kivett zsebéből egy ezerfrankost, azt a postaláda dobta, majd elővett egy levelet, melyet gondosan leragasztott, felbélyegezett, aztán visszahelyezte a pénztárcájába. Az ezerfrankost hosszas hirlapi megkeresés után visszajuttatták tulajdonosához.

GOLDSCHMIDT BANK sorsjegyzőszálya

14-én csütörtökön,
egész nap nyitva tart.
Huzás 15-én, pénteken!

— AMIKOR A VEVŐ GÉPKOCSISTÓL MEGY BE AZ ÜZLETBE. Ploestiből jelentik: Különös közlekedési balesetnek voltak szemtanúi tegnap Ploestiben az előkelő bejárati negyed járókelői. Valeanu Paul gépkocsitulajdonos könyveket akart bevásárolni a bevároson, Autójával nagy sebességgel haladt az uttesten s az üzlet közelében nagyot rántott a kormánykeréken, hogy autóját a gyalogjáró sávjára vezesse. A gépkocsi fékjét azonban nem bírta kellő időben szabályozni és így történt, hogy a vevő gépkocsijával együtt ment az üzletbe a kirakatüvegen át. A különös baleset ügyében megindult a vizsgálat.

— Veszedelmes kazalfűz Arad megyében. Veszedelmes tűz pusztított tegnap délután az aradmegyei Dud község határában. Ratiu Pavel ternovai birtokos cséplőgépéből kipattant szikra felgyújtotta a közelben levő szalmakazlakat és a gépet is erősen megrongálták a lángok. A tűz által okozott kár közel 350 ezer lei.

Munkamegosztás

— Emmuskám, légy szíves, tartsd szóval fíket: én megyek és veszek egy hatóvetű revolvert...

— A miniszter döntéséig felfüggesztik a beiratásokat a temesvári tanonciskolákban. A temesvári tanonciskolák iskolaszéke Tieran Emil dr. főpolgármester elnöke alatt ülést tartott, amelyen Bottez Gheorghe munkügyi vezérfelügyelő is jelen volt. Az iskolaszék tudomásul vette Teana Pompiliu tanárnak, a tanonciskolák igazgatójává történő kinevezését és tekintettel arra, hogy az új igazgató jelenleg katonai gyakorlaton vesz részt, helyettesítésével Coman Gheorghe tanárt bízták meg. Kimondták hogy a tanári karba való kinevezések iránti kérvényeket Evutianu Sabin tanügyi vezérfelügyelő és Bottez Gheorghe munkügyi vezérfelügyelő vizsgálják felül és ők tesznek a kinevezések ügyében előterjesztést a munkügyi miniszternek. A múlt tanév június és július hónapjaira való hátralékokat a tanszemélyzetnek a tartalékalapból fogják kifizetni. Elhatározták, hogy a tanonciskola helyzetének tisztázása érdekében táviratilag fordulnak Ralea Mihail munkügyi miniszterhez. A miniszternek egyben tudomására hozták azt is, hogy a tanonciskolai beiratásokat a döntés megtörténteig felfüggesztik. A város ugyanis tovább is azon az állásponton van, hogy a tanonciskolák fenntartásáról a munkügyi miniszternek kell gondoskodnia. Abban az esetben, ha fedezet hiányában az iskolát nem lehetne megnyitni, az ipari és kereskedelmi tanonciskoláztatlanok maradnak. Ez pedig számukra későbbben lehetetlenné teszi a mesterkönyvek elnyerését.

— Házasság. Szentgyörgyi Mária (Arad) és Hajas Sándor (Pecica) házasságot kötöttek.

— A városi közüzemek igazgatóságának felhívása a közönséghez. Arad város közüzemeinek igazgatósága a következő közlöményt juttatta el szerkesztőségünkbe: Ezúton hozzuk a közönség tudomására, hogy a járműrevirálások következtében a köztisztasági és szemétszállítási szolgálat számára kevesebb jármű áll rendelkezésre, mint rendes körülmények között, úgy hogy a közönséget nem tudjuk az eddigi pontossággal kiszolgálni. Ezért több türelmet kérünk a város közönségétől és azt, hogy vegyék figyelembe, miszerint kényszerhelyzet esete forog fenn.

— Egy Gyhysa-iskolában a beiratkozások megkezdődtek. Torna, ritmika, halett, stepp és akrobatika. Bul. Reg. Maria 24. Telefon: 26-28.

— Katonai iratok átvétele. A második kerületi rendőrség felszólítja az alább felsorolt személyeket, hogy íéber színű katonai iratok (otthonmaradási parancsuk) átvétele végett jelentkezzenek a Goidu-uccában levő kerületi rendőrségen: Kovács Gyula 1937-es korosztály. Nacsá Antoniu 1921. Izsák Gyula 1921. Mucsi Valentin 1924. Motorca Vasile 1921. Kovács Dezső 1927. Márkus Árpád 1930. Szeifert Ferenc 1925. Farkas (Farkos) András 1925. Ungal Árpád 1925. Pop Petru 1936. Kovács József 1926. Szanta Pál 1931. Simos Stefan 1931. Vessely Ferenc 1932. Kamper Adám 1928. Siconici (Soconici) S. Andrei 1926. Zusoin (Zusim) Ivan 1917. Zaiaran Andrei 1917. Petran Ioan 1914. Megyesi Lajos 1916. Roman Gheorghe 1914. Rieher (Reigher) Ernő 1914. Farkasi Zoltán (Farkase) 1912. Izrael Martin 1916. Hirsch János 1916. Iornicha Maier 1912. Koller Iosif 1929. Huttvan Lajos 1929. Barbu Ioan Gheorghe 1917. Steiner Mózes 1917. Andrei Alexandru 1917. Feler (Feber) Rudolf 1918. Bardas István 1918. Ilie Ilca 1917. Altmann Armin 1917. Menczorg Emeric 1917. Sărăndan Ilie 1917. Scholtecz József 1917. Zaiaran Andrei 1917. Szadi Ludovic (Spadi) 1917. Sata János 1918. Frankl Lajos 1917. Grünwald András 1917. Gvebnár István 1917. Csillag János 1917. Dittman 1917. Höhn Rudolf 1917. Heller Leopold 1917. Friedmann Béla 1917. Gergely András 1917. Gáll Mihály 1917. Breger Dávid 1928. Schwartz János Ferenc 1928. Spitelér János 1928. János Béla 1926. Klimosi János 1926. Szaner József 1924. Precov Elemér 1922.

— Orvosi hír. Dr. Rosenberg Zoltán hazatért. újból rendel. Piața Catedralei 7.

— Rákbetegék részére kórházat építenek Bucures-tiben. Bucuresiből jelentik: Marinescu dr. egészségügyi miniszter kezdeményezéséből a Pantelimon-szösszén kórházat építenek rákbetegék részére. Az új kórház két épületrészt foglal magában. Az egyik épületben a rákbetegék részére rendeznek be kórtermeket, míg a másikban száz támogatás nélkül maradt gyermekeket szállásolnak el.

— A kath. magyar tanonciskola igazgatósága közli, hogy a minisztérium rendelkezés folytán a tanítás október 1-én kezdődik és addig az igazgatóság beiratkozásokat is elfogad. Mivel a beiratkozottak létszáma megengedi, a II. osztály is megnyílik, ahová a kimaradtak még szintén jelentkezhetnek.

— A temesvári trolibuszforgalom ügye. Megirtuk már, hogy Temesvár városa elhatározza egyes utvonalakon a trolibuszforgalom bevezetését. Ezek a sin nélküli villamoserővel hajtott társaskocsik a Belvárosból az Erzsébetváros külső részéig közlekednek majd és pedig több ucca felölésével körforgalomban. A város a trolibuszkocsik szállítására árleltést írt ki, amelyet tegnap tartottak meg. Három német és egy olasz ajánlat érkezett be. Az ajánlatokat most a villamos vasút igazgatósága felülvizsgálja és jelentése alabian a város vezetősége fog dönteni, hogy a trolibuszokat melyik vállalatnál rendelje.

— Csobod János hazatért. újból rendel.
— Nyugdíjasok Kölcsonos Segélyző Egyesülete. (Str. V. Goldis 6.) Értesítjük az állandó választmányi tag urakat, hogy a rendes havi választmányi ülést szeptember 16-án, szombat délután 4 órakor tartjuk meg az egyesület hivatalos helyiségében, amelyre a rendes és pótagokat meghívjuk. Az elnökség.

Akiről megjeledeztek...

Néhány nappal ezelőtt két soros hírcske furakodott a háborus hírek; a puszkaporszagú jelentések közé. Szerény kis hír és a néhány sorban is némi mentegetőzés: „csak most derült ki...”, hogy Bölsche meghalt. Augusztus 30-án történt, de kerek egy héttel később hozták a hírt a távirati ügynökségek. Mintha Bölsche halálát a család titkolta volna, vagy a hatvanesztendő tudós szobájába zárkózva gázmérgezést követett volna el és a szomszédok csak most lettek figyelmesek a gyanus szagra. Nem! Minderről nincsen szó. A német természettudomány büszkesége természetes halállal mult ki. Augusztus 30-án. Csak várni kellett szép sorjába, míg a halálhíre sor kerül. Mert ugy-e emlékeznek? Augusztus 31-én várták az angol választ, szeptember 1-én jött Danzig, azután kezdődött az előnyomulás Lengyelországban, 3-án a hadüzenet, Bölsche okos, goethel feje a fehér vánkoson már lekerült a sir mélyébe, mikor végre sor kerülhetett erre a rövid hírre, amely a modern természettudomány legnagyobb élő alakjának elvesztését jelenti.

Borzalmas idők ezek, amikor az emberiség ennyire elfelejté nagyjait, amikor pattogó beszédektől és harci jelentésektől nem marad egy perc a rádió számára, hogy közölje annak halálhírét, aki milliókat kalauzolt el az állatok misztikus életvilágába, aki milliók érdeklődését és lelkét feltárta a teremtés mindensége számára. Hogy az iskolásgyermek nem undok varangyokat, eltaposásra szánt bogarakat, kizsára ítelt madarakat lát az állatvilág lakóiban, azt Bölsche népszerű, költői és mégis tudományos írásainak köszönhető. Hogy a felnőtt vigaszt és hitet keres a természetben, hogy a dologtól elnyűtt városi nép barátait keresi a szabadban, hogy a teremtés magasabb céljaihoz lelkünk felemelkedik: az Bölsche műve volt. Haeckel és Darwin tanítványa, de amíg ezek kétséget, az égő kérdőjelet hagyták az évszázadok első évtizedében, Bölsche a nyers materializmust hűdnak használta fel egy magasabb világszemlélethez, amely Isten nagyságának csodálatához vezetett. Költő volt. Goethe fájából és Goethe típusából való annak a germán léleknek az összetételét hordta magában, amely az igazságot és a szépséget, a való brutalitást és a vége felé megértését dolgozta fel szellemiségében. Goethe és Schopenhauer késői utóda volt és ez a késői megjelenés éppen ennek a léleknek állandóságát igazolta. A tudományos tárgyilagosság nem ellentéte a szépség keresésének és Bölsche megmutatta, hogy semmi sincs, amit titkolunk és elhallgatunk kell.

Mint kritikus, esztétikus kezdte munkálkodását. Elte romantikus korszakában két könyvet írt Heineről, majd Goethét és Uhlandot magyarázza, Wilhelm Humboldtról írt munkájára azonban nemcsak az irodalmi, hanem a tudományos világ is felfigyel. Különös kutatási eszközök voltak, amelyeket ő azzal indokolt, hogy „az ugynevezett tudományos igazságok között állandó rések jelentkeznek és ezeket a művészet tudja áthidalni”. Ellsmerie magáról, hogy a szaktudakosságot sokszor egészen szubjektív következtetésekkel pótolta és az őszinte beismerés fejezté kovácsolt a szigorubb módszerekkel dolgozó tábor számára ellene, akinek népszerűsége egyre nőtt. Egyszerűen az emelte óriási arányokra jutott népszerűségét, hogy az anyanyelvű tudományosság megállapításait költői színekkel érzékeltette és az ezerszínű állatvilág életének feltárásával épített a lelkekben — ahol a materializmus tombolt. Nem tagadta meg a Welträtsetl iróját, Häckelt, de új értelmezést adott az új elvnek: pantheista színezetet.

A XIX. század az enciklopédisták hagyományain nyugvó fejlődéstörténetet mutat, azzal az evolúciós ponttal, hogy az „átfogás” a tudományos rendszerek közötti kapcsolatok megkeresése, végeredményben az egyes rendszerek kutatási területének kiterjedéséhez vezetett. Ma a szakemberek, 100 évvel ezelőtt a polihisztorok kora volt. Bölsche már akkor tünt fel, amikor a tudományos rétegződés kora megindult és maga nem mint polihisztor, hanem mint a tudomány kóbor vándora jelentkezik a tárgyilagosságra törekvő fejlődési korszakban. Előbb történelembölcselet, majd művészettörténész, aki a Frele Bühne című folyóiratban új irányok mellett tör lándzsát. Háromkötetes művet írt a spirritizmusról, amikor az egyetemi városkák csendjéből már világvárossá fejlődő Berlinben telepedik le. A természettudomány érdeklődésének új területe lesz. Kulturája emelkedésével nő a minden iránti érdeklődés és a „világváros mögött” (ez első természettudományos művének címe), elterülő „dicső természet életébe menekül. A tudós és a költő lelke egybeforr: ez adja meg annak a sikernek a titkát, hogy Wilhelm Bölsche népszerűen, varázsos előadómóddal megkedveltette az élet forrásának, az állati világ szerelmi életének leírását. Ez a triviális téma műremekké vált kezében. Mert csodálni tudott! A szerelem az élők világában munkájának minden oldalából a rajongás láza, a hív: megalázkodó csodálkozása tör fel. És ez naggyá tette.

A tudományosság és a természetet népszerű-

Aranyér ellen Goedecke féle Anusál!

Oroszország a hadsereg fejlesztésére fordítja minden gazdasági erejét

Az orosz ipar már nem szorul bevételre. A mezőgazdaság helyzete sokat fejlődött, de még nem kielégítő

A Curentul című fővárosi lap cikksorozatban ismerteti Oroszország mezőgazdasági és ipari helyzetét. A mezőgazdaságról szólva elmondja a cikk, hogy az egykori cári kormányzattal szemben a Szovjet mezőgazdasági fejlődése különösen a két öt éves terv nyomán igen nagy fejlődésben ment át. Az ezen a téren kimutatott előrehaladás azonban csupán a mezőgazdaság gépesítése terén jelentős;

a bevett területtel arányosan a föld hozama igen csekély.

Ez magyarázza meg, hogy az elmúlt évben, annak ellenére, hogy az azelőtti esztendőkhöz viszonyítva, igen jelentős mennyiségű újabb földterület került művelés alá, a termés mennyisége csökkenést mutat. 1913-ban, az utolsó előtti béke évben Oroszországban a földhozama 105 millió métermázsa volt, 1934-ben 131 és fél, 1935-ben 132 és két tized, 1936-ban 133 és nyolc tized, 1937-ben 135 és három tized.

1938-ban 136 és kilenc tized millió métermázsa gabona, ipari növény, zöldségemű és takarmány-féle termése volt Oroszországnak, vagyis 25 év alatt 130 és négy tized százalékos növekedés mutatkozott.

A közel 137 millió hektár bevetett terület az orosz mezőgazdasági kutató intézet jelentése szerint csupán a nyolcadrészt alkotja Oroszország művelhető területének. Egyelőre azonban a szovjet kormány nem gondol a bevetett terület növelésére, inkább már művelés alatt álló hozamának emelését szorgalmazza, bár eddig is a Szovjetunió területén van a legtöbb gép munkában a mezőgazdaság szolgálatában. 1913-ban 210 ezer 900 traktor, 48 ezer gőzgép, 120 ezer kaszáló-gép és 26 ezer 200 kamion volt. 1934-től kezdődően a növekedés következő volt: 1934: 276 ezer 400, 60 ezer 900, 121 ezer 900, 40 ezer 300. 1935-ben: 360 ezer 300, 69 ezer 100, 120 ezer 100, 63 ezer 700, 1936-ban: 422 ezer 700, 72 ezer 400, 123 ezer 700, 96 ezer 200, 1937-ben: 483 ezer 500, 83 ezer 800, 130 ezer 800, 195 ezer 800.

1938-ban: 483 ezer 500, 83 ezer 800, 130 ezer 800 és 195 ezer 800.

Amiatt, hogy a mezőgazdasági gépek száma elégtelennek bizonyult, számos esetben úgy segítettek, hogy az aratás végeztével a gépeket más vidékre szállították, amit az éghajlat különbség megengedett.

Ez azonban nem volt gazdaságos a szállítási költségek miatt, s így a harmadik öt éves terv első sorban a traktorok, kaszáló- és egyéb gépek számának növelését tűzte ki célul.

Öt év alatt a Szovjet összesen 150 ezerrel akarja növelni traktor állományát.

Huszonöt év alatt Oroszországban 118 és hat tized százalékkal nőtt a búzatermés, a gyapot 363 és öt tizeddel, a cukorrépa 158 százalékkal, míg az olajos magvak terméshozama 215 és hét tized százalékkal emelkedett. Természetes, hogy első sorban nemzetvédelmi okokból kifolyóan határozta el magát a Szovjet a mezőgazdaság gépesítésére, valamint arra is, hogy belterjesebb gazdálkodást folytasson és szorgalmazza újabb földterületek beve-

sítése és ez hervadhatatlan érdem azok számára, akik az élet forrásában annak értelmét keresik és a teremtés csodálatában elmenekülni akarnak. Sajnos, ezeknek a létszáma ma annyira lecsökkent, mint amily kicsiny tábor jelentett a természetbúvárok együttese Bölsche fellépése idején. Az emberek ma a hadviselő tankjainak, gépfegyvereinek adataiba inkább merülnek el, mint a világ rejtélyes életében. Van valami csendes tragikum abban,

tését. A modern mezőgazdaság, amely gépekkel dolgozik,

háboru esetén nagyszámu munkacrót nélkülözhet

és így a fölösleges embereket a harctérre irányítja.

Egyelőre nem lehet szó arról, hogy a szovjet kormány növelje a művelés alá fogható területek kiterjedését, mivel a föld termékeit feldolgozó ipari ágak még nagyon hátramaradt állapotban vannak, amely a háborus ellátás szempontjából az egyik gyenge pontját képezi Oroszországnak. Néhány nagyobb város kivételével egyáltalában nincsen a Szovjet területén hűtőberendezés, ami lehetőségessé tenné a hus és a tej konzerválását.

Az orosz közgazdaság legérzékenyebb pontja a közlekedés problémája.

A mezőgazdaság belterjesebb tételének egyik akadályja az a leküzdhetetlen nehézség, amelybe lépten nyomon beleütözköznék, főleg a nemzetvédelmi intézkedések megtétele alkalmával.

Az ország védelme szempontjából nem jelent semmi előnyt, ha az előrelátható harcra ezer és ezer kilométernyi távolságra kitűnő termés volt, de azt nem áll módjában a kormánynak a szükséges idő alatt a harcoló csapatok vonalához szállítani. Emiatt a kormány elhatározta, hogy ugynevezett határvidéki kihelyezést valósít meg a mezőgazdaság terén: Ukrajnában, Fehéroroszországban és Távolkeleten növelik a gabonaneműek termését, mivel harc esetén a termőföldek kevésbé vannak kitéve az ellenséges repülőgépek bombázásának, aminél fogva nem történik fennakadás a hadsereg ellátása terén.

A szovjeturalom fennállása óta állandóan arra törekedett, hogy az ország iparosítását előmozdítsa. Erre a célra minden eszközt megragadott. A két öt éves terv révén elérték azt, hogy

az orosz ipar most már nem szorul bevételre.

Az elmúlt év őszn megkezdődött harmadik pjtiletka után a tervek szerint Szovjetoroszország ipara exportálni is fog.

mig a negyedik öt éves terv befejeztével az orosz kereskedelem-politika kizárólag a kivitelre fog felépülni.

A nemzetközi politikai feszültség arra készítette a Szovjet gazdasági körreit, hogy a kivitelre dolgozó iparfejlesztést elhalassza és

teljes erejével a hadiipar további fejlesztésére helyezze a fősúlyt.

Erre mutat az elmúlt tizenkét év költségvetése, amely szerint 1927-ben Szovjetoroszország költségvetésének 12.7 százalékát fordították a véderő céljaira, míg a folyó évben a szárazföldi és tengeri haderő kiadásának 26 százalékát emésztli fel, nem is beszélve a légi hadsereg kiadásáról, valamint a külügyi népbiztosság költségvetésébe iktatott határmenti erődítmények építési költségeiről. Jellemző a hadikiadások emelkedésére, hogy amíg 1927-ben a szovjet állam teljes költségvetése 5 milliárd 300 millió rubel volt, addig ebben az évben csupán a hadsereg céljaira 40 milliárd 900 millió rubelt fordítanak.

hogy Bölsche kemény ajka azon az éjszakán nemult el, amikor a háborút elhatározták. És az is drámai, hogy halálhíre nem jutott hely vagy alkalom azokban a napokban, amikor az emberiség a teremtés parancsa és Goethe szelleme ellenére ragadott fegyvert. De az emberi cselekedetek fogvatékosságain és hibáin át végül is Bölsche világrendje lesz a győztes, az a „volles Menschenleben”, amelyet akárhol ér el az ember, örök és csodálatos marad.

FORUM FILMSZÍNHÁZ

Ma minden idők legizgalmasabb és legszenzációsabb kalandor filmje:

„ZORRO”

Előadások 5. 7.15 és 9.30 órakor.

Telefon: 20—10.

JOHN CARROL,
HELEN CHRISTIAN
és NOAH BERRY-vel.

3-kor matiné olcsó helyárrakkal!

HIREEK

„HIRLAP” napilap.

Megjelenik minden nap, a vasárnap és ünneppapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

egy évre . . . . . Lei 840, negyedévre . . . Lei 210
félévre . . . . . „ 420 egy óra . . . . . „ 70

Tilos nyitott ablak, vagy nyitott ajtó mellett rádiózni

A városvezetőség csendrendelete. — Súlyos büntetés vár a kihágókra

Arad város vezetősége abból a célból, hogy a lakosság nyugalmát és a csendet biztosítsa, nagyszabású rendeletet adott ki, amelyet az alábbiakban ismertetünk:

Mi, Arad város polgármestere annak érdekében, hogy a város lakosságának pihenését, nyugalmát biztosítsuk és hogy kiküszöböljük annak a lehetőségét, hogy ezt egyesek egyéni szórakozásból és kedvtelésből, vagy illetlen szeszélyből megzavarják,

megállapítván, hogy a legtöbb visszaélés ezen a téren a rádiókészülékek tulajdonosai részéről merül fel, akik hangos rádiózáruk által nem veszik figyelembe a fenti elveket,

a közigazgatási törvény 16. cikkelye által reánk ruházott jogoknál fogva, elrendeljük:

1. A város egész területén tilos a hangos rádiózás nyitott ablakoknál, vagy nyitott ajtóknál, oly módon, hogy a rádió hangjai az utcára, vagy a szomszéd házának udvarára és lakásába hatoljanak.

2. A kihágásokat a rendőrség büntügyi osztályának közegei állapítják meg, amikor jegyzőkönyvet vesznek fel az esetről.

3. A rendelet ellen vétők felett az aradi járásbíróóság ítélkezik és azokat a Büntető Törvénykönyv 24-ik cikkelye alapján büntetik.

Jelen rendelet sürgősségénél fogva a kifeüggesztéstől számított 24 órán belül érvénybe lép.
Arad, 1939. szeptember 12.

Vlad Alexandru tábornok, Arad polgármestere.
Lazar Vasilie, vezértitkár.

— A windsori hercegi pár Londonban. Londonból jelentik: A windsori hercegi pár megérkezett Londonba.

— Autógázolás Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A Calea Dorobantiloron egy nagy sebességgel rohanó gépkocsi elütötte Petre Bugau 56 éves munkást, aki holtan maradt a helyszínen. A gázoló sofőr elszárgult, de a közlekedési rendőrség megállapította az autó számát, amelyet meg is találtak, de a sofőrnek nyoma veszett.

— Bucurestii légvédelmi intézkedések. Bucurestiből jelentik: A légvédelmi intézkedések következtében tegnap a villamosok és autóbuszok már sötét színre festve közlekedtek. A benzinállomásokat is ugyanilyen színűre festik.

— Az otthonhagyott gyerekek felgyújtották a házat. Botosaniból jelentik: Nicolae Jitaru dumb-ravenii lakos otthonhagyta két kis gyermekét, akik játék közben felgyújtották a házat. A gyermekeket csak nagy nehézségek árán sikerült kimenteni, a ház azonban porrá égett.

— Tanítók és tanárok hivatásbeli mozgósítása. A nemzetnevelési miniszter rendeletet bocsátott ki, amely szerint az oktató személyzetnek az a része, amely nem tartozik a hadsereg kötelékébe, férfiak és nők egyaránt, mozgósítottakként tekintetnek működési helyükön és minőségükben munkaszolgálatra, mozgósítás idején, kivéve azokat, akik bár nem tartoznak a hadsereg kötelékébe, fehér színű mozgósítási jegyet kaptak az illetékes kiegészítő parancsnokságtól és e szerint más megbízás vár rájuk, mint békebeli hivataluk teendői. Akik hatóságai rendelkezés nélkül elhagyják szolgálati helyüket, a törvényes büntetés alá esnek.

— Berlin cáfolja a katolikus ellenes intézkedéseket. Berlinből jelentik: Azokkal a külföldön elterjedt hírekkel szemben, hogy Németországban állítólag szigorú intézkedéseket fogantatottak a katolikus egyházzal szemben, jólértesült helyről a „következőket közlik: A legutóbbi napokban Németország területén különböző templomokat bezártak, de csak olyan templomokról van szó, amelyek olyan távoli helyeken fekszenek, hogy légvédelmi riadó esetén a hívőknek nem áll módjukban megfelelő időben óvó helyre menekülni. Ami a katolikus egyházi sajtót illeti, itt papir takarékosági okokból vezettek be korlátozásokat. A nagyszámu egyházi folyóiratokat öt kiadványra korlátozták. Ugyanilyen korlátozásokat vezettek be az evangélikus egyházi sajtóval kapcsolatban is.

— A budapesti Esti Ujság és az Est párviadala. Budapestről jelentik: Az Esti Ujság mai számában „Több millió pengős adócsalás miatt lefoglalták az Est lapok minden vagyonát” címmel hosszú tudósítás jelent meg, amely szerint az Est lapok vállalatánál évek folyamán történt adóeltitkolást állapítottak meg és e célból elrendelték a vállalat minden vagyonának lefoglalását. A Magyarország című délutáni lap az Esti Ujság állításával szemben azt írja, hogy a szokásos adórevíziós eljárástól eltekintve semmiféle más eljárás folyamatban nem volt és nincsen az Est-lapoknál, ennél fogva mindazon kombinációk, amelyek az Esti Ujságban foglaltatnak, alaptalanok. Megemlíti a lap, hogy a vállalat hitelrontás és rágalmazás címen az Esti Ujság ellen büntető eljárást indított.

(—) Házasság. A temesvári anyakönyvi hivatalban özvegy Spatariu Valerné, született Schmidt Lonci, néhai Schmidt Miklós bánági német költő leánya, a Hirlap volt munkatársa és Mihnea Iuliu ügyvéd házasságot kötöttek. A házasságkötést, amelynél mint tanúk Taranu Olimpiu konzervgyári titkár és Berkes Elemér, az Erdélyi Bank cégjegyzője szerepeltek, Warth Péter dr. alpolgármester végezte.

— Nyugdíjasok Kölcsonos Segélyező Egyesülete (Goldis-ucca 6.) értesíti a választmányi tagokat, hogy a rendes havi választmányi ülés e hó 16-án, szombaton délután 4 órakor lesz megtartva az egyesület helyiségében, melyre a rendes és pötagokat meghívja az elnökség.

— **GOLDSCHMIDT BANK sorsjegyzetű 14-én, csütörtökön egész nap nyitva tart. Huzás 15-én, pénteken.**

— Táviratok a miniszterelnökhöz. Bucurestiből jelentik: A biharmegyei Váradles és a temesmegyei Felna község lakóinak nevében a községi előljárással meleg köszönetét fejezte ki Calinescu Armand miniszterelnöknek a propaganda mozi karavánjának a két községben rendezett előadásai alkalmából. Hasonló tartalmu táviratot küldött a ugyancsak Biharmegyében levő Eled község jegyzője is.

— Mosótczy-telepi Szociális Misszió jótékony-célú delutánja. Már most felhívjuk olvasóink figyelmét a Mosótczy-telepi Szociális Misszió Társulat vasárnap délután 5 órai kezdettel rendezendő jótékony-célú társas összejövetelére. A lelkes rendező-gárda, mely a multban is sok sikeres ünnepélyt rendezett a vezetése alatt álló napközi gyermekotthon javára, ezuttal is mindent elkövet, hogy az összejövetel minél kellemesebb és hangulatosabb legyen.

— Házasság. Szentgyörgyi Mária (Arad) és Hajas Sándor (Pécska) házasságot kötöttek.

— Kevesebb kocsival dolgozik a városi szeméthordó vállalat. A város részéről ezuton közlik a közönséggel és a háztulajdonosokkal, hogy a legújabb rekivirálások következtében a városi szeméthordó szolgálat kevesebb kocsival rendelkezik, mint azelőtt, ilyen körülmények között nem szolgálhatják ki a közönséget ugyanugy, mint a multban, amiért ezuton kéri a város közönségének elnézését és türelmét.

— Kerékpárlás. Vormittag János glogováci lakos jelentést tett a rendőrségen, hogy 8227. számú kerékpárját az egyik főtéri üzlet előtt hagyta és járművét ellopták. A kerékpártolvaj kézrekerítésére a rendőrség megindította a nyomozást.

— Mandru Nicolae törvényszéki tanácselnököt Bucurestibe helyezték. Az aradi törvényszék egyik legrokonszenvesebb tanácselnökét, Mandru Nicolae-t az igazságügyminiszter a bucarestii ítélőtáblához helyezte át, ügyészi minőségben. Mandru Nicolae távozását őszintén sajnálja az aradi jogásztársadalom, a kiváló és igazságszerető bíró működésének ideje alatt igen sok tisztelőt és barátot szerzett magának.

— Kávédelután a református Otthonban. A református Nőszövetség szokásos havi jótékony-célú kávédelutánját ma, szeptember 14-én, csütörtök délután 6 órakor tartja a református Otthonban. (Calvin-ucca 3) Vendégeket szívesen látnak.

Zsidó ujeó

A csütörtöki és pénteki napon ünnepli a világ zsidósága az újévet. A zsidó időszámítás szerinti az 5700. év kezdődik, vagyis az 58. század. Ezek a századok nem egyszer súlyos megpróbáltatásokat jelentettek a zsidóságra és az új század is a zsidók millióit szerencsétlen helyzetben találja. Ez a tudat növelni fogja az ünnep belsőségét és templomokban különös mély értelmet nyer a boldog újesztendő kívánása. Aradon is a két zsidótemplomban és pótimaházban a nap jórészét a hívők imádkozással töltik el.

— Akiknek át kell venniük a katonai behívó-jukat. A második kerületi rendőrség felszólítja az alább felsorolt személyeket, hogy fegyverszínű katonai iratuk (otthonmaradási parancsuk) átvétele végett jelentkezzenek a Gojdu uccában levő kerületi rendőrségen: Kovács Gyula 1937-es korosztály, Nacsá Antoniu 1921, Izsák Gyula 1921, Mucsi Valentin 1924, Motorca Vasile 1921, Kovács Dezső 1927, Márkus Árpád 1930, Szeifert Ferenc 1926, Farkas (Farkos) András 1925, Ungai Árpád 1925, Pop Petru 1936, Kovács József 1926, Szanta Pavel 1931, Sipos István 1931, Vessely Ferenc 1932, Kamper Ádám 1928, Siconici (Soconici) S. András 1926, Zuspin (Zusfim) Iván 1917, Zaharan András 1917, Petran Ioan 1914, Megyesy Lajos 1916, Roman Gheorghie 1914, (Reigher) Ernest Rigler 1914, Zoltan Farcasi (Farcase) 1912, Izrael Martin 1916, Hirsch János 1916, Iorniche Maier 1912, Koller József 1929, Huttyan Lajos 1929, Barbu Ioan Gheorghie 1917, Steiner Moise 1917, Andrei Alexandru 1917, Feler (Feber) Rudolf 1918, Bardas István 1918, Ilie Ilica 1917, Altman Armin 1917, Menezorg Imre 1917, Sarandan Ilie 1917, Sholtecz József 1917, Zaharan András 1917, Szadi Lajos (Spadi) 1917, Sata János 1918, Frankl Lajos 1917, Grünwald András 1917, Gvebnár István 1917, Csillag János 1917, Dittmanu 1917, Höhn Rudolf 1917, Heller Leopold 1917, Friedman Béla 1917, Ghergheli András 1917, Gál Mihály 1917, Breger Dávid 1928, Schwartz János Ferenc 1928, Spiteler János 1928, János Béla 1926, Klimosi János 1926, Szaner József 1924, Precop Elemér 1922.

— Éggy Ghyssa iskolában a beiratások megkezdődtek. Torna, ritmika, balett, stepp és akrobatika. Bul. Maria 24. Telefon: 26—28.

— Kigyulladt oszlop. Nagyaranyu tüzpusztított az elmúlt delután Dud község határában. Rostar Pavel ternovai gazda Dud község határában cséplott. A gépből szikra pattant ki és meggyújtotta a gép mellett fehalmozott szalmát, amely tüzet fogott és mielőtt az oltásra gondolni lehetett volna, teljesen elpusztult. A tűz következtében a gőzgép is erősen megrongálódott és nagymennyiségű takarmány vált a lángok martalékvá. A kár meghaladja a 250 ezer leit.

— A katolikus magyar tanonciskola igazgató-sága közli, hogy a minisztériumi rendelkezés folytán a tanítás október 1-én kezdődik és addig az igazgatóság beiratkozásokat is elfogad. Mivel a beiratkozottak létszáma megengedi, a II. osztály is megnyílik, ahová a kimaradtak még szintén jelentkezhetnek.

— Párisban szigorúan büntetik a rémhírtérjesztőket. Párisból jelentik: A francia fővárosban rendkívül szigorú intézkedéseket hoznak azok ellen, akik a napokban kiadott rendeleteket nem tartják be és olyan híreket terjesztenek, amelyek alkalmasak a hadsereg és a lakosság magatartását előnytelenül befolyásolni. Párisban szerdán 11 embert ítéltek el kisebb-nagyobb fogházbüntetésre hamis hírek terjesztése miatt, ezenkívül két nőt 2—2 hónapi fogházra ítéltek, mert nyilvánosság előtt Hírtérítést éllették.

Olcso és kényelmes
modern üzlethelyiség,
esetleg irodának is kitünően alkalmas,
előnyös áron kiadó. Bővebbet:
Catedralei-tér 5 szám.

UGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK:

OMESCU Reg. Maria ut

ANGEL Catedralei tér

KESZTENBAUM Gyermekkorházzal szemben

CARMEN SYLVA

iszapfürdői és gyógyhatása világhírű

Grand Hotel Movila, Bailor, Non és Vila Moderna megnyitottak. Gyönyörű fekvés, pontos kiszolgálás. Olcsó árak. Panzió 20 napra 5900 lei. Igazgató: Henter Sándor. Felvilágosítást nyújt szíveségből Sándor Iván és Tarsa cég Arad és Europa menetjegyiroda (Sándor Ferenc könyvkereskedésében), Regina Maria-ut 10.

Hétmillió nő végzi a férfiak munkáját Lengyelországban

Már a háború kitörése előtt hírek jelenek meg arról, hogy a lengyel városok közlekedésében és rendfenntartási szolgálatában a nők váltják fel a hadbavonuló férfiakat. A nemnek nagy örségváltása a polgári munkahelyen minden zökkenés nélkül ment végbe. A lengyel nők tekintélyes tömegeit már évtizedek óta tömegesen és rendszeres kiképzésben és szakszerű oktatásban részesítették és előkészítették őket a háború esetén rájuk váró feladatra.

Lengyelországban működött már jóval a háború előtt egy nagy és jól megszervezett katonai női szervezet. Ezt a női katonai szervezetezt egy azóta híres asszony, Maria Wittek a világháború idején a sokat szenvedett Lengyelországban megszervezte a polgári munka és a háború szerencsétlenségeinek ellátására. — Hazafiúi érdemeit Pilsudsky marsall azzal honorálta, hogy engedélyt adott Maria Witteknek, a katonai akadémia látogatására. Maria Witteken kívül még két sok kitüntetés szerzett lengyel asszony kapta meg azt a kivételes jogot, hogy katonai akadémia növendéke legyen.

Maria Wittek asszonynak alig volt ideje a katonai tudományok tanulmányozására, mert 1920-ban kitört az orosz—lengyel háború és Maria Witteket hazafiúi lelkesedése ismét hadba szólította Maria Wittek asszony a sebesültápolás, a munkahelyek betöltése terén kimagasló érdemeket szerzett és megkapta a „Virgatus militaris” érdemrendet is.

1923-ban — mint azt a Paris-Soir írja — megindult a nők katonai megszervezésének országos munkája, amely csakhamar jelentős eredményeket ért el. Érdekes, hogy ez a női szervezet 1923-ban azzal a céllal alakult meg, hogy a nők polgári jogait harcolja ki és az anya- és csecsemővédelmet előmozdítsa. Ez a szervezet azonban megalkototta a világ első kitünően kiépített női rendőrségét is, amelynek parancsnoka ugyancsak Maria Wittek asszony lett. A női rendőrség olyan szerepet töltött be a társadalmi életben, hogy 1934-ben Pilsudsky marsall a női rendőrséget beolvastotta a nemzetvédelmi szervezetek közé. A női rendőrség hivatáskörének kibővítése ünnepélyes formák között történt meg.

Ekkor vette fel Marie Wittek asszony szervezete az önkéntes nők szervezeteinek nevét. Ebben a szervezetbe 19—45 év közötti nőket vettek fel. Az önkéntes nők szervezeteinek huszezer állandó tagja volt békeidőben. Érdekes az is, hogy a hatalmas női szervezetnek nem voltak kaszányai. A katonai alapon és fegyvellemmel megszervezett nők

sátortáborokban, tavak mellett, kiránduló helyeken gyűltek össze

és tartották gyakorlataikat, valamint tanfolyamokat.

A polgári munka különböző területein szakszerűen kiképezték a női szervezet tagjait, akik ezenkívül rendszeresen katonai kiképzésben részesültek. Az önkéntes nők tábora ismeri a fegyverviselést minden fortélyát, jártas a hadi tudományokban, a modern harcászati minden ágában, azonkívül kitünő ápolónők is.

A női szervezetnek ma már ötvenhat parancsnoksága van és már jóval a háború előtt tíz éves kortól megkezdte a lányok előkészítését a rendkívüli időkre.

A lengyel női háborús szervezet tagjainak egyenruhája fehér szoknyából, kék vállrojtos blúzából, katonai övből, arany jelvényekkel ellátott baszk sapkából áll.

Az önkéntes női szervezet a háború kitörésekor két millió női állított szolgálatba. Ezek a nők egyrésze a férfimunkaerőket helyettesíti a gyárakban, irodákban, közlekedésben, valamint a közbiztonság ellátásában. Ezenkívül hidőrzésre, pályaudvarok őrzésére is alkalmazzák a hadbavonult nőket, akik a férfimunkaerők nélkül maradt mezőgazdaságokban is kiegészítő munkát végeznek.

— A budapesti francia követet kihallgatáson fogadta a magyar külügyminiszter. Budapestről jelentik: Csáky gróf magyar külügyminiszter hosszú kihallgatáson fogadta Guerlet budapesti francia követet.

— Nem tartóztatták le az Angliában élő németeket. Londonból jelentik: A tájékoztató miniszterium megcáfolta azokat a német forrásból származó híreket, hogy az Angliában élő németeket letartóztatták és vagyonukat elkobozták.

— Nyugdíjazták a varsói jugoszláv követet. Belgrádból jelentik: Protics varsói jugoszláv követet nyugdíjazták.

— Kávédélután a református otthonban. A Református Nőszövetség szokásos havi jótékony célú kávédélutánját ma, szeptember 14-én, csütörtök délután 6 órakor tartja a református otthonban (Calvin-ucca 3.). Vendégeket szívesen látnak.

A II. hadtest 5. számú rendelete

Argesanu Gheorghe hadosztálytábornok, a második hadtest parancsnoka kiadta 5. számú rendeletét, amely így szól:

— Tekintettel az 1938. évi február 11-iki 856. számú a Monitorul Oficial 34. számában közölt törvényrendeletre, amely az ostromállapotnak az egész ország területére való bevezetését rendeli el: a közbiztonság és a közrend érdekében

ELRENDELJÜK:

1. Szigorúan tilos mindennemű eszköz után végrehajtott bírálat, vagy tüntetés valamilyen idegen állam, vagy államfő, kormány, katonai parancsnokság, a nemzetközi élet bármelyik személyisége, vagy az illető államok nemzeti jelvénye ellen, vagy amellett, tekintet nélkül arra, hogy bármilyen nyilvános helyen, utcán, vagy bármilyen magánösszejöveteleken követik el.

2. Szigorúan tilos mindennemű téves, vagy elferdített hír terjesztése, amely olyan természetű, hogy Románia más állammal való nemzetközi jóviszonyát veszélyezteti, vagy olyan természetű, hogy a közvé-

leményt felizgatja és ilyen módon a közcsendet megzavarja

3. Akik a fenti rendelkezések ellen vétnek, a második hadtest bírósága elé kerülnek és egy hónaptól kétévi fegyházbüntetéssel sújtandók.

Az 1936. évi, az ostromállapotról szóló törvény 5. szakasza értelmében pótbüntetéssel is szankcionálható a „Regele Carol al II-lea” büntetőtörvénykönyv 25. szakasza szerinti.

4. A bünyügyi katonai és polgári rendőrség tisztjei megbízatnak, hogy a jelen rendelet rendelkezéseinek végrehajtása felett felelősek. A jelen rendelet közzétételével és kiügyesítésével egyidőben lép életbe a jelen parancsnokság egész területén.

Kelt a II. hadtest parancsnokságán, ma 1939. szeptember 10-én.

A II. hadtest parancsnoksága:

ARGESANU GH. hadosztálytábornok

VELESCU N. ezredes, vezérkari főnök

ZECIU V. hadnagy, ezredes, a katonai ügyészség vezetője.

Engedményeket tett, de lényegében fenntartja a postavezérigazgatóság a kereskedelmi utazók inkasszójával kapcsolatos korlátozásokat

Emlékeztet az a harc, amely az utazó kereskedők egyesülete és a posta között hónapok előtt megindult. A kereskedelmi utazók ugyanis régi szokás és a kereskedelmi utazókról szóló törvény alapján vidéki körutjaik során cégeik számára inkasszót is végeznek. A posta vezérigazgatósága ezt kifogásolta azal, hogy ez a posta jogkörébe vág. A temesvári utazó kereskedők egyesülete ezen kifogás ellen a bányászati kereskedelmi szövetség utján tiltakozott és emlékiratot terjesztett a postai vezérigazgatóság elé. Az emlékirat részletesen kifejti, hogy

a kereskedelmi utazók által végzett inkasszót törvény engedélyzi meg és gyakran technikailag sem lehetséges, hogy a hőkasszáit pénzt postán küldjék el.

A pénzt legtöbb esetben az esti órákban kapiák és

olyankor a vidéki postahivatalok már zárva vannak.

A posta vezérigazgatósága most válaszolt az emlékiratra. A válaszban kifejti, hogy nincs kifogása az ellen, ha a kereskedelmi utazók továbbra is végeznek inkasszót, ragaszkodnak azonban ahhoz, hogy a beszedett pénzt feltétlenül postán küldjék be a cégiüknek. Hogy ez lehetővé váljék, a vezérigazgatóság utasította a vidéki postahivatalokat, hogy a kereskedelmi utazók által postautalványon feladott pénzt az esti hivatalzárás után éjjelig is elfogadják.

A kereskedelmi utazóknak másik kifogását, hogy a postahivatalok a feladott összegnek csak husz százalékát fogadják el ércpénzben, a vezérigazgatóság ugy orvoslta, hogy a vidéki postahivatalokat utasította az ércpénznek korlátlan mennyiségben való elfogadására.

Nagy ütközet a mongol—mandzsu határon

Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok pekngi tudósítói közlik, hogy a mongol—mandzsu határon a japán csapatok az utóbbi napokban sorozatos vereségeket szenvedtek. A Khaika-folyó keleti partján lezajlott ütközetben a japán haderőt teljesen megsemmisítették. A harc téren 25 ezer japán halott és sebesült maradt. A szovjet csapatok nemcsak, hogy visszazserezték régi állásaikat, hanem nagy területeket foglaltak el Mandzsuriában. A Reuter-ügynökség is közli ezeket a híreket azzal a megjegyzéssel, hogy azok valószínűségük még nem lehetett megállapítani.

— Stefan Zweig: Emberek, könyvek, városok. Ezek a válogatott tanulmányok a huszadik század első évtizedeinek szellemi keresztmetszetét adják. Ha valamikor egy későbbi kor tudni akarja, hogy milyen eszméiről hatottak századunk első harmada társadalmára, elég lesz elővenni ezt a könyvet, amely több mint egy nagy író- és költőlélek megnyilvánulása: egyike az örökéletű emberi dokumentumoknak. Irókkal, költőkkel, muzikusokkal, színészekkel, sőt a mi korunk uralkodó jelenségeivel, mint például a pénz, a rádióval, amerikanizmussal való szellemi és valószínűleg „találkozás”-ait mondja el hasonlíthatatlan írásművészettel a szerző, majd örökéletű könyvekhez kapcsolódó új gondolatokat, de épp ilyen érdekes és értelmes megfigyeléseket olvashatunk modern nagyvárosokról, vagy csodálatos földi vidékekről. Megdöbbentően plasztikus világszemlélet tárul az olvasó elé, a „Begegnungen mit Menschen, Büchern, Städten” jelen fordításából. Verhaeren Maxim Gorkij, Hermann Bahr, Kainz, Toscanini, Tolstoj, Rimbaud, Renan, Goethe nemcsak alanyai, a Pénz a Panama-csatorna, New-York, Brazília, majd könyvek és kéziratok nemcsak tárgyai Stefan Zweig tanulmányainak, hanem egyuttal az élő anyag, amelynek művészi formálásával az író megerősíti az olvasó szívét, tisztult magasságokba emeli lelkét, megvigasztalja a sötétben látót, erőt önt a csüggedőbe és megtanítja újból hinni a hinni már nem tudót. Az emberi szolidaritás fenséges himnusz-e az írás, talán a legmélvőbb talán a legcsodálatosabb, talán a legmaradandóbb a nagy író valamennyi alkotása között. Stefan Zweig: Emberek, könyvek, városok, pomnás egészségvászaron amatőr-kötésben. Rózsavölgyi-kiadásban 300 lapos nagy alakban 178.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál, Kolozsvár. Kérje a Rózsavölgyi-kiadványok jegyzékét.

INSPEKCIÓS GYOGYSZERTÁRAK:

ANGEL gyógyszerész, Piata Catedralei 16.
OMESCU gyógyszerész, Bulev. Reg. Maria 16
KESZTENBAUM gyógyszerész, Strada Mărăsești 68.

WIZO átképző és nyelvi kurzusai megkezdődtek

Átképző: tejjgazdaság, szövő- és vegyüztető-tanfolyam, cukrászat, párművészet. Nyelv: román, héber, angol, francia. Jelentkezések: szeptember 18-ától naponta 4—5-ig, V. Goldig-ucca 8. szám.

— Passuth László: Esőisten siratja Mexikót. Az egykori indián világ csodálatos birodalma hanvatló civilizációjának minden gráciájával tárja elébünk ízelemes isteneinek kultuszát, embereinek mindennapi életét művészetének sejtelmes kincseit. Vele szemben a történelem félelmes erői indulnak meg: a korabarakok spanyol társadalom nagyhatalmi hivatását hordozó ma roknai kalandor-sereg élén a legnagyobb conquistador, Hernando áll. Passuth László, a ragyogó képzetű és ragyogó tollú fiatal író, nem a hagyományok véreskezű kalandorát mutatja be, hanem sokrétű, kulturált, imperátor-ösztönű hódítót állít elének, aki példaképe, Julius Caesar nyomán akarja átrendezni az Új Világ arculatát. Indiánok szerelmének s gyermeke anyjának, a gyönyörű Malinallinak szelid alakja fonia össze a történet rohanó erőt, tartja össze az elbűvölő és gazdag regény szálait, amely csak félig regény, félig azonban élő-vérző történeti valóság. Passuth László: Esőisten siratja Mexikót c. könyve az Athenaeum nagyregényeinek sorozatában jelent meg ugyanugy, mint Stefan Zweig: Nyugtalan szív, Zilab Lajos, A földöntúli város Molnár Ferenc: Őszi utazás, vagy Elmer Rice: New-York regénye. Passuth László: Esőisten valóban hatalmas kötet (505 lap) pompás kiállításban és egészségvászonnkötésben 178.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál Kolozsvár. Kérje az Athenaeum újdonságainak jegyzékét.

SPORT KÖZLÖNY

Varjassy is játszik a Juventus csapatában az AMTE elleni mérkőzésen

A nemzeti bajnokság „harmadik” fordulójának küzdelmei

A nemzeti bajnokságban vasárnap a harmadik forduló bonyolítja le, miután a második forduló szeptember 24.-re halasztották el. A harmadik forduló érdekes mérkőzéseket tartalmaz, amelyek műsorát tegnap már közöltük.

Aradon a Juventus vendégszerepel az AMTE ellen és az egyik bucarestii sportlap híradása szerint a Juventusban játszani fog már Varjassy István is, a bucarestii csapat ujonnan szerződteftét hátréjtve. Az AMTE egyelőre még összeállítási gondokkal küzd és a végleges csapat alighanem csak a mérkőzés előtt fog kialakulni.

Temesváron a Ripensia az UDR-t látja ven-

dégül és egyben visszavágó mérkőzést játszik a multheti resicai vereségeért. A Ripensia alighanem győzni is fog.

Bucurestiben három mérkőzést bonyolítanak le és pedig szombaton a Sp. Studentesc mérkőzik a Gloria CFR-el, vasárnap pedig a Rapid az Unirea Tricolorral, a Venus pedig a CAMT-al csap össze. A diákcsoport, a Rapid és a Venus bir eséllyel, de egyik mérkőzésen sincs kizárva meg- lepetés.

Nagybányán a Victoria vendégszerepel és az átszervezett Carpati alighanem meg is szerzi a bajnoki pontokat.

Ideiglenes felmentést kapnak az A) és B) ligák játékosai a hadgyakorlatok alól

Bucurestiből jelentik: A labdarugószövetség elnöksége érdekes és igazi sportszellemre valló módon biztosította az A és B-ligák őszi fordulójának zavartalan lebonyolítását. Gabriel Marinescu tábornok, szövetségi elnök közbenjárására ugyanis a két liga játékosait ideiglenesen mentesítették a katonai behívások alól a forduló végeztéig. Ezek a játékosok novemberben, decemberben és januárban fognak hadgyakorlatra bevonulni és így egyesületeik a fordulókat nem lesznek kénytelenek tartalékos csapatokkal lejátsszani, sem ezen a címen nem kérhetik mérkőzéseik elhalasztását.

Kijelölték a divíziós-mérkőzések játékvezetőit

Bucurestii. A központi bírótétel tegnap ülésén jelölte ki a vasárnapi A) és B) ligás mérkőzések játékvezetőit és ezek a következők:

Rapid—Unirea Tricolor, bíró: Bruckner.
Venus—CAMT, bíró: Tica Iliescu.
Sp. Studentesc—Gloria CFR, bíró: Petru Vasile.

Carpati—Victoria, bíró: Tautu.

Ripensia—UDR, bíró: Pálffy.

AMTE—Juventus, bíró: Huniade.

A B) ligás mérkőzések közül a Kinizsi—Vulturii meccset Husztik, a CFR Simeria—CFR Turnuverein mérkőzést Ciorogariu, a Crisana—Sodronyipar mérkőzést pedig Höhn vezeti.

A Hakoah vezet az ifjusági bajnokságban

Az alkerületi ifjusági bajnokságban vasárnap a második forduló bonyolították le és a bajnok Jabella élére a Hakoah csapata került. Kivüle csak az Olimpia áll még pontvesztés nélkül, valamint az egy mérkőzéssel kevesebbet játszott Astra.

A bajnokságból visszaépett a Fortuna csapata és így csak 13 csapat vesz részt az ifjuságiak küzdelmében. A táblázat a második forduló után az alábbi:

1. Hakoah	2	2	—	—	11	1	4
2. Olimpia	2	2	—	—	12	3	4
3. ATE	2	1	1	—	7	1	3
4. Gloria	2	1	—	—	9	2	2
5. Astra	1	1	—	—	6	3	2
6. Titanus	2	1	—	—	9	7	2
7. AMTE	2	1	—	—	5	4	2
8. AAC	2	1	—	—	1	2	2
9. Egyetértés	2	1	—	—	4	9	2
10. Transilvania	2	—	1	—	1	4	1
11. Unirea	1	—	—	—	1	8	—
12. Crisana	2	—	—	—	2	1	9
13. Tricolor	2	—	—	—	2	1	15

O Amerika 3x100 méteres uszó vegyesváltó-csapata megkísérelte a Japán válogatott világrekordjának (3 perc 15.8 mp.) megjavítását de sikertelenül. Ideje: 8 perc 17 mp. volt. (Jaretz 58.4 mp., Kashlev 1 perc 41 mp., Kiefer 1 perc 07.6 mp.)

Hirdessen az Aradi Közlönyben

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 14.

Bucuresti, Radio-Romania, 7: Ritmikus torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania, 12: Időjelzés, időjárásjelentés. 12.03: Lemezek.

Bucuresti, Radio-Romania, 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.05: A rádiózenekar operettreszleteket játszik. 14: Színházi közlemények. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15-10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania, 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Időszerű kulturális közlemények. 19.17: A „Serenada” együttes. Covadleanu hegedű, Mia Braia és Petre Alexandru énekszámaival.

Bucuresti, Radio-Romania, 20: Előadás. 20.15: A „Serenada” együttes folytatja műsorát. 20.30: Ara Kleine Schubert dalokat énekel. 21: Orosz szimfónikus hangverseny lemezekről. 22: Hírek. Sportközlemények. 22-25: A zene folytatása. 23: Hírek. 23-15: Lemezek. 23-45: Hírek külföldre franciául és angolul.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. étrend, közlemények. 11: Hírek. 11-20: és 11.45: Felolvasás. 13-10: B. Fehér Miklós hegedűl zongorakísérettel. 13.40: Hírek. 14: A rádió szalonzenekara. 14-20: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek. 17-15: Kádár Erzsébet háztartási előadása. 17-45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18-10: A tudóbai korai felismerése. Kovách Ferenc úr. előadása. 18.40: Beszkárt zenekar. 19-45: Tóth Tivadar eszperantó előadása. 20.15: Hírek. 20.25: Halmos János énekel zongorakísérettel. 20-45: Kosztolányi-anthológia, Irta Babits Mihály, előadja Lehotay Árpád. 21-10: Mosolygó muzsika. Hangverseny. 22-40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Régi mesterek zenekari művei. Krebsz Géza kamarazenekarának hangversenye. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Csorba Gyula cigányzenekara muzsikál.

Budapest II, 20-25: A kopenhágai porcellán, Dr. Gyurkovics Mika Irén előadása. 21: Hírek. 21. 20: Gémes Irén hárfázik. 21.50: A kölni dóm árnyékában, Thurzó Gábor előadása. 22-20: Pátria hanglemezek. Magyar nóták és csárdások. 22.30: Időjárásjelentés.

Belgrád műsora nem érkezett meg.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 15.

Bucuresti, Radio-Romania, 7: Ritmikus torna, lemezek, háztartási és orvosi tanácsok.

Radio-Romania, 12: Időjelzés, vízállásjelentés. 12.03: Lemezek.

Bucuresti, Radio-Romania, 13: Időjelzés, sportközlemények. 13.05: Rádiózenekar. 14: Színházi közlemények. 14.10: Hírek. 14.30: A zene folytatása. 15-10: Időszerű közlemények.

Radio-Romania, 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19-02: Jean Marcu zenekara. 20: Constantin Ciurescu előadása a románság eredetéről szóló könyvről. 20.15: Rodica Bujor népdalokat énekel. 20.40: Rumba és carioca lemezek. 20.55: Charpentier: Luiza. Opera. Hanglemezek. 22: Hírek, sportközlemények. 22.25: Tánclemezek. 22-40: Szimfónikus indulók lemezeken. 23: Hírek. 23-15: A Stanescu testvérek zenekara. 23. 45: Hírek külföldre franciául, németül és olaszul.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. étrend, közlemények. 11: Hírek. 11-20: és 11.45: Felolvasás. 13-10: Országos Postászenekar. 13. 40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 14.30: Bura Sándor cigányzenekara. 15-30: Hírek. 17.15: Diákifőóra. 17-45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18.10: Felten Dalkör. 18.50: Ruszin főóra. 19-20: Chappytánczenekar. 19.40: Sportközlemények. 20.15: Hírek. 20.25: A kassai Rákóczi-muzeum. Követítés Kassáról. 20.50: A rádió szalonzenekara. 21-20: A rádió külügyi negyedórája. 21.40: Hősökörök, hős asszonyok. Klasszikus előadás. 22.10: Pertis Pali cigányzenekara muzsikál. 22. 40: Hírek, időjárásjelentés. 23: Gölberich Gizella zongorázik. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 0-05: Jazz-dalok és tánc számok hanglemezeiről.

Budapest II, 20.25: A rádió szalonzenekara. 21: Hírek. 21.20: Szórakoztató hanglemezek. 22.10: Csokonai humora. Kemény Gábor dr. előadása. 22-40: Időjárásjelentés. 22.45: Pertis Pali cigányzenekara.

Belgrád műsora nem érkezett meg.

O Mostert győzött Tampereben! A legjobb finn és svéd versenyzők ellen vasárnap a belga Mostert is indult a 3000 m.-es versenyen, melyen nagy meglepetésre Mostert győzött 8 perc 19.2 mp.-es belga rekorddal. 2. Pekuri finn 8 p. 20.3 mp., 3. Kurki finn 8 p. 21 mp., 4. Jonsson svéd 8 p. 22.8 mp.

O A cseh—morva védnökség atlétikai bainokságain a kimagaslóbb eredmények. Súlylökés: 1. Douda 15.41 m., kalapácsvetés Kustek 50.25 m., magasugrás: Hauserblas 185 cm.

Két új játékost szerződött az AMTE

Intézőbizottság vette át a piros-feketék ügyvitelét

Az AMTE tegnap választmányi ülést tartott, amelyen Markovits elnök bejelentette, hogy az aradi munkásegységlet vezetését intézőbizottság vette át. Ennek az intézőbizottságnak vezetője Szabó Miklós, aki ezután ismét irányítani fogja az AMTE ügyvitelét. A piros-feketék vezetősége elhatározta, hogy két játékost — egy hátrvédet és egy szélsőcsatárt — szerződött és hír szerint ezek az új játékosok a Juventus elleni mérkőzésen már szerepelni is fognak az AMTE csapatában.

A magyar nemzeti bajnokság állása:

1. Szeged FC	2	2	0	0	4:0	4
2. Elektromos	2	2	0	0	7:3	4
3. Ferencváros	2	2	0	0	7:4	4
4-5. Tatabánya	2	1	0	1	3:2	2
4-5. Nemzeti	2	1	0	1	3:2	2
5-6. Hungária	2	1	0	1	4:3	2
5-6. Gamma	2	1	0	1	4:3	2
8. Kispest	2	1	0	1	6:6	2
9. Újpest	2	1	0	1	5:5	2
10. Haladás	2	1	0	1	3:3	2
11. Bocsnai	2	1	0	1	1:2	2
12. Szolnok	2	0	0	2	4:7	0
13. Törekvés	2	0	0	2	3:7	0
14. Kassai AC	2	0	0	2	0:7	0

HOLLAND-AMERIKA LINIE

Rendszeres hajójáratok az

Egyesült-Allamokba,
Kanadába és
Középamerikába

FIZETES LEIBEN!

Felvilágosítások és beiratkozás:

HOLLAND-AMERIKA LINIE

ARAD, Bulev. Regele Ferdinand No. 9.

Telefon 21-77.

BUCURESTI, Calea Victoriei 70. et. I.

Tel. 4.41.65.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Részletes tájékoztató az utak karbantartására kivetett illetékekről

Az utak mentén felállított üzleti berendezések és reklámok után is illetéket kell fizetni — Április elsejei visszamenőleges hatállyal lépnek életbe az illetékek

Nagyfontosságú minisztertanácsi határozatot közöl a Hivatalos Lap szeptember 9-iki száma a megyei és községi utak mentén létező és ezenül létesítendő készülékek, berendezések, vasutvonalak, villanyvezetékek és reklámok után fizetendő díjakról.

VASUT, VIZVEZETÉK, CSATORNA ÉS SODRONYPÁLYA

A rendelet szerint az ipari, kereskedelmi és más jövedelmező célokat szolgáló földalatti gázvezetékek, petróleumvezetékek és hasonló berendezések után minden utkeresztelésért évente 2000 leit, az út mentén haladó minden folyóméter berendezés után évi 3 leit, az uttesten, vagy az út szélén haladó berendezés folyómétere után 8 leit kell fizetni. Valamely megyei utnak azon a részen, amely egy általa átvágott kövezett községi út zónájába esik, nem kell semmiféle használati díjat fizetni a megyei utat kezelő tartomány javára, hanem a községi utat kezelő községnek kell utkeresztelésenként évi 2000 leit fizetni. Ha a megyei utnak az a része közvetlen községi utat vág át, a község nem kap használati díjat, hanem a tartomány számára kell a folyómétereknek megfelelő illetéket megfizetni. Ipari, kereskedelmi és más használatú célokra szolgáló vízvezetékek, gázvezetékek, villamos kábelek, szennyvícsatornák után egyszeri utkeresztelésnél évi 1500 leit, az út mentén minden elfoglalt folyóméter után évi egy leit, az uttesten, vagy az út szegélyén évi 5 leit kell fizetni, míg ha ugyanezeket a vezetékeket és berendezéseket magánemberek csinálják saját szükségükre, nem üzleti célokra, minden egyes utkeresztelésért évi 750 leit, az út mentén elfoglalt területért kilométerenként egyszersmindenkorra 1000 leit, az uttesten, vagy az út szegélyén egyszersmindenkorra kilométerenként 3000 leit kell fizetni.

A tanyák, gazdaságok, kertek és veteményes területek öntözésére szolgáló berendezések után 2 hektárig terjedő birtok esetén minden utkeresztelésért egyszersmindenkorra 250 leit, az út mentén elfolyozott berendezés által elfoglalt területért folyóméterenként évi 50 banit kell fizetni, 2—5 hektár területű birtoknál az utkeresztelésért egyszersmindenkorra 750 leit, folyóméterenként pedig évi egy leit kell fizetni, viszont ha a vezetékek következtében vami rongálás ér az utat, a vezetékek tulajdonosa köteles a szükséges javításokat elvégeztetni. Az uttesten és az út szélén nem lehet öntöző berendezéseket létesíteni, hanem csakis az utak keresztelésében és az uthoz tartozó sávon belül, lehetőleg a sáv külső szélén. A nem román állampolgárságú földművelők folyóméterenként egy leit fizetnek, a birtokuk nagyságára való tekintet nélkül.

VILLAMOS, ÉS TELEFONVEZETÉKEK

Légi villamosvezetékeknél, magántelefonhuzalokért, olyan utkeresztelésért, ahol a póznák kívül esnek a kétoldali útmenti sávon, évi 25 leit, az út vonal mentén, vagy keresztben vonuló vonalnak oszloponként évi 30 leit, míg az uttesten vagy annak szegélyén létesített vezetékeknél minden pózna után évi 200 leit kell fizetni. A rövidtávolságú, magasfeszültségű áramvezetékeknél (300 voltos felül), minden utkeresztelésért, ha a tartóoszlopok az útvonal mindkét oldalpóznáján kívül esnek, évi 75 leit, az útvonal mentén, vagy keresztben haladó vezetékeknél minden egyes póznáért évi 125 leit, míg ha a vonal az uttesten, vagy annak szélén vonul végig, póznánként évi 500 leit használati díjat kell fizetni. A nagy távolságra áramot szállító magasfeszültségű légi villanyvezetékek után minden utkeresztelésért évi 125 leit, az útmenti sáv keresztelésével, vagy annak hosszában létesített vezetékeknél minden póznáért évi 250 leit, az uttesten, vagy annak szélén elvonuló vezetékeknél pedig oszloponként évi 1000 leit kell fizetni.

A keskeny távnyomu vasutak, villamosvasutak, Decauville vágányok, drótkötélpályák, alsó- és felső átjárók, valamint repülőhidak után minden utkeresztelésért évi 2500 leit, az út mentén haladó berendezésért kilométerenként évi 2000 leit, az uttesten vagy annak szegélyén létesített berendezésért kilométerenként évi 6500 leit kell fizetni. Ha a megyei ut keresztelése megyei, vagy községi hid alatt vonul át, kilométerenként 1000 leit fizet-

tendő az útvonal zónáján létesült berendezésekért. A rendsvágányu vasutvonalak után minden utkeresztelésért évi 3500 leit, az útvonal mentén létesített vágányokért kilométerenként évi 3500 leit, az uttesten és annak szegélyén átvonuló vágányokért kilométerenként évi 8000 leit, átjárókért évi 3500 leit kell fizetni. Ha a rendes távnyomu magánvasutvonal valamely megyei, vagy községi hid alatt vonul el, kilométerenként csak évi 1750 leit díjat kell fizetni érte.

AZ UTAK MENTÉN FELÁLLITOTT ÜZLETI BERENDEZÉSEK

Díjat kell fizetni azért is, ha valaki az utak mentén bódék, barakkok, üzletek, raktárak, emelvények, (dobogók), fogyasztási asztalok, patkológák, vagy csüszszerű helyiségek felállítására használja fel kereskedelmi célokra, akár úgy, hogy az egész építmény az útvonalhoz tartozó sávon áll, akár pedig, ha az útmenti épületek falához erősítették. Ezek a díjak a következők: falun minden négyzetméter területért évi 25 leit, városokban, fürdőhelyeken és üdülőtelepeken négyzetméterenként évi 100 leit. Az uthoz tartozó sáv elfoglalása olyan állomásokon (tekintet nélkül a helyiség minőségére), ahol farönköket raknak be, négyzetméterenként évi 2000 leit kell fizetni. Az uthoz tartozó sávon létesített virágos kertekért négyzetméterenként évi egy leit kell fizetni. A termelőhelyek és kertjéssel körülvett udvarok, amelyeket a falusiak használnak, négyzetméterenként évi egy leit fizetnek az út mentén elfoglalt területért. Tartományi, megyei, vagy községi munkákat végző vállalkozók által létesített anyagraktárak és barakkok után is évi egy leit kell fizetni négyzetméterenként. Falvakban, ha valaki csak kerítéssel nyulik be az uttesthez tartozó sávba, minden így elfoglalt négyzetméternyi területért évi 10 bani illetéket köteles fizetni.

BENZINKUTAK ÉS REKLAMOK

A falusi petróleumtermék-elosztó állomások évenként 2500 leit járulnak hozzá az utak karbantartási alapjához, ezenkívül pedig az elfoglalt terület bérösszege fejében négyzetméterenként évi 150 leit. A városokban, fürdőhelyeken és üdülőtelepeken felállított petróleum- és benzinelosztó állomásokért évi 4000 leit hozzájárulást és négyzetméterenként évi 180 leit bért kell fizetni. Abban az esetben, ha a tartány és a szivattyu is az útvonalhoz tartozó sávon van, az összekötő csövezeték után sehol sem kell fizetni semmiféle díjat. Ha a tartány kívül esik az útvonal zónán, akkor az összekötő vezetékek után úgy falun, mint másutt, még külön meg kell fizetni a folyóméterenkénti 3,

vagy 8 lei évi díjat, aszerint, hogy a csövezeték a zóna mentén, vagy pedig az uttesten, illetve annak szélén vonul végig. A külvárosok (comune suburbane) területén létesített elosztóberendezések-nél a falvakra érvényes díjakat kell fizetni.

Az utak mentén felállított cégtáblák és egyéb reklámok után félnégyzetméternyi területig évi 300 leit, 0,5—1 négyzetméterig 450 leit, 1—2 négyzetméterig 600 leit, 2—4 négyzetméterig évi 750 leit, 4—7 négyzetméterig 900 leit, ennél nagyobb felületű reklámokért négyzetméterenként évi 120 leit kell fizetni.

KIK KAPNAK ENGEDÉLYT?

Azok a keskeny- és rendsvágányu vasutvonalak, valamint a drótkötélpályák, amelyek a magánvasutak építésére és kihasználására vonatkozó 1926 évi törvény 5-ik szakaszának b) pontja alatt foglalt kedvezmények alá esnek, az útvonalakhoz tartozó sávon levő berendezések után a fenti díjaknak csak 25 százalékát, míg az utak szélét keresztelők, vagy annak mentén haladó berendezésekért a díjak 50 százalékát fizetik az utak karbantartása címén míg az esetleg elfoglalt terület bérértéket teljes összegben megfizetniök. Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvaik, akik alsórangú katonai személtveket utódai, az út zónájában felállított bódékért, raktárakért, fogyasztóasztalokért, üzletekért, barakkokért, emelvényekért, hombárókért stb. a rendes díjnak csak a 25 százalékát fizetik. Mások ugyanezekért az üzleti jellegű berendezésekért, ha csak ideiglenesen és hat hónaponál kevesebb időre foglalják el az út mentét, 30 százalékkal kevesebbet fizetnek a megállapított díjnak. Az erdőipari szövetkezetek, amelyek farönkieladási állomásokon és ideiglenesen elfoglalják az útmenti sávokat, csak 50 százalékos díjat fizetnek. Ha a magántulajdonban levő vasutvonal iparvasút, vagy villamos hosszúsága több mint 5 kilométer, akkor a díjak 15 kilométerig 20 százalékkal, azonfelül pedig 40 százalékkal csökkennek. A falusi vámmalmok ellátására szolgáló vízcsatornákért, amelyek keresztelik az utat, évente csak 500 leit kell fizetni.

Külön fejezetben sorolja fel a rendelet azokat az eseteket, amikor nem kell sem az utak karbantartásáért, sem a területek bérletéért felszámított illetéket fizetni. Így például a megyeszékhelyül szolgáló városközségek belső utjai mentén levő bármilyen berendezés után nem kell illetéket fizetni. Hasonlóképpen nem kell illetéket fizetni az állami megyei, vagy községi kezelésben álló üzemek berendezései, a közérdekű kutak és vízmedencék, továbbá a kórházak és társadalmi segély céljait szolgáló intézmények világítására, vízzel való ellátására, valamint a szennyvíz-vezetésére szolgáló berendezések után, a műemlékek és emlékkereszték, az utak árkaiban épített kis hidak után, amelyek a lakásokhoz, vagy birtokokhoz szolgálnak, továbbá a házak falához erősített redőnyök, vagy rollók után, amelyek a rossz időjárás ellen védenek. Végül mentesek az út illeték alól azok az egyéni bekapcsolások és alacsony, vagy közepes nyomású vezetékek, amelyeket az erdélyi földgazdvidéken kizárólag háztartási célokra használnak.

A befefejező intézkedésekben a rendelet többek között kimondja, hogy olyan reklámokat és cégtáblákat, amelyek átszelik az utakat, nem szabad felállítani. Az utakon levő hidakat nem lehet vasuti berendezés lefektetésére használni. Kivételes esetekben a közlekedésügyi miniszterium mégis kiadhat erre engedélyt ilyen esetekben azonban külön állapítják meg a fizetendő illetékeket. A miniszterium által engedélyezett bármilyen útmenti berendezést csak a miniszterium engedélyével lehet átadni.

A rendeletben felsorolt díjak és illetékek 1939 április elsejei visszamenőleges hatállyal lépnek életbe a február 6-ikán kelt utórvénymódosítás alapján.

Nem adnak ki új behozatali engedélyeket

Bucurestiből jelentik a folyó évadra kiadott behozatali engedélyek többségét már kibocsátották. Ezen a téren különleges figyelmet szenteltek az ipari célokra szolgáló nyersanyagoknak és számos cikknek a teljes kvóta erejéig állították ki behozatali engedélyeket. A nyári készítményeknél a kvóta 50 százalékáig adták ki engedélyeket. Altalában azt tapasztalták, hogy az év harmadik szakában a behozatali kérvények száma csökkent.

Tekintettel a jelenlegi körülményekre, nem teljesítik azokat a kéréseket, amelyek a behozatali kvóta felemelését célozzák, vagy amelyek éppen új kvóták megszabására vonatkoznak. Szeptember 10-én kezdődött meg az év utolsó szakaszára szóló engedélyek kiállításai, amely munkával szeptember 30-ig elkészülnek. Ezen az időpontra túl semmiféle behozatali kérvényt sem vesznek figyelembe. Ugyanezen idő alatt kell benyújtani az ipari szempontból fontos nyersanyagokra vonatkozó behozatali kérvényeket is. Az ipari célokra szolgáló gépek és gépberendezési cikkek behozatalára irányuló kérvényeket október elseje után kell benyújtani a behozatali szabályozó igazgatósághoz.

Azoknak, akik behozatali kérvényt nyújtanak be, fel kell tüntetniök azokat az országokat, ahonnan a cikkeket be akarják hozni.

Az illetékes hatóságok figyelmeztetik azokat az importőröket, akik a harmadik évszakban esz-

közölt behozatalok után nem teszik le a megfelelő összeget leiben, abban a reményben, hogy a nemzetközi viszonyok alakulása következtében később majd alacsonyabb árfolyamon fizethetnek, hogy szigorú büntetésben részesülnek, sőt a behozatali engedélyek jogát is megvonhatják tőlük.

Emelkednek a gabonaárak, megelénkült a piac!

A kikötőkből érkezett jelentések szerint a külföldi piacokon bekövetkezett áremelkedések következtében, a belföldön is emelkedés állott be a gabonaárakban. A külföldi piacokon bekövetkezett áremelkedés lehetővé tette a román buza nyugatra irányuló kivitelinek újból való megindulását. Ennek ellenére, hogy a tengeri szállítási díjak 100 százalékkal, a biztosítási költségek pedig 10 százalékkal emelkedtek. Constantában 43 ezer leit ígérték egy vagon buzáért, a nyolcezer leies prémiumot is beleértve. Ezt az összeget erős valutában fizetik a belga, holland és angol clearing utján. Az üzletkötések lebonyolítása végett azonban egyelőre várják a kiviteli prémium október hónapra való megállapítását.

Kedvezményes áron juttatnak műtrágyát a gazdálkodóknak

Az érdeklődőknek a község házában kell jelentkezniük

A földművelésügyi minisztérium leiratot írt ki az aradi Mezőgazdasági Kamarához, a mellyel közölte, hogy a kormány elő akarja segíteni a gazdálkodók számára a műtrágya kedvezményes áru beszerzését. Ebből a célból a földművelésügyi minisztérium a következő összegekkel járul hozzá minden egyes vagon műtrágya beszerzéséhez: Háromezer lei-jel a szuperfoszfát és ezerkétszáz lei-jel a guanofoszfát esetében.

Ennek a hozzájárulásnak következtében a feladó állomáson a műtrágya ára a következőképpen alakul: 18 százalékos szuperfoszfát mázsája 267 lei, 16 százalékos szuperfoszfát má-

zsája 234. míg a guanofoszfát mázsája 108 lei. Mindazok, akik kedvezményes áron akarnak műtrágyát rendelni, a községi előjárásnál kell jelentkezzenek. Mihelyt egy vagon kitévő rendelés összegyűlt, a községi előjáróság a jelentkezők névsorát a befizetett összegekkel együtt eljuttatja a Mezőgazdasági Kamarához a rendelés továbbítása végett.

Abban az esetben, ha egy községben nem gyűlne össze egy vagon kitévő rendelés, több szomszédos község társulhat és közösen rendelhetnek egy vagon műtrágyát. A lényeg az, hogy a rendelt áru egy és ugyanazon állomásra cimeztessék.

Az amerikai szőlőültvényekre nem vonatkozik az új szőlőadó

Mint ismeretes, 1939. április 1-én életbe lépett az új szőlőtörvény, melynek értelmében a bortermelők a jövőben minden hektár szőlővel beültetett terület után évi háromezer lei állami adót fizetnek. Az új adó gyakorlati alkalmazása során félreértés történt, amennyiben a pénzügyigazgatóság adómegállapító közegrel az ojtásra használt amerikai szőlőültvényeket is a megadóztatásra kerülő területhez számították, azzal az indokolással, hogy a törvény nem tesz megkülönböztetést és csupán szőlőültvényről beszél. Ezzel kapcsolatban számos panasz hangzott el a megadóztatott szőlőbirtokok részéről, akik arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az amerikai szőlőültvények nem adóztathatók meg, miután azokból nem termelnek bort. A panaszok orvoslása érdekében a mezőgazdasági minisztérium szőlőtermelési igazgatósága interveniált a szeszjövődék kereskedelmi osztályánál, amely augusztus 18-án körrendeletet bocsátott ki és abban világosan úgy intézkedik, hogy az amerikai szőlővel beültetett terület nem esik adó alá. Ennek megfelelően a rendelet utasítja a pénzügyigazgatóságokat, hogy azokat, akiket a törvény téves értelmezése következtében az amerikai ojtvány után is megadóztattak, mentessék az adókülönbözet alól.

= Mezőgazdasági ügyekben mindenekelőtt a helyi mezőgazdasági hatóságokhoz kell fordulni. A földművelésügyi minisztérium az aradi Mezőgazdasági Kamarához rendeletet juttatott el az érdeklődőkhöz való továbbítás végett. A rendeletben a minisztérium közli, hogy az utóbbi időben valóságos elárasztották a minisztériumot a különböző gazdálkodóktól érkezett kérvények. Mivel a minisztériumok az ország mezőgazdasága fejlesztése érdekében felmerülő nagy jelentőségű problémákat kell megoldják, felhívják a gazdálkodók figyelmét, hogy a helyi jelentőségű ügyekkel elsősorban a járási mezőgazdasági körzethez forduljanak, vagy pedig, ha ez a hivatal saját hatáskörében az ügyet nem tudja elintézni, terjesszék kérésüket a Mezőgazdasági

Kamara elé. A minisztérium annyira tud van terhelve munkával, hogy kis, helyi jelentőségű ügyek elintézésével nem foglalkozhat.

= Hat havi részletben fizethetik be a részvénytársaságok az államnak járó elévült osztalékokat. A pénzügyminisztérium 191.569-1939 szám alatt rendeletet adott ki, amelynek értelmében az öt éven át fel nem vett és ily módon elévült, tehát az államnak járó osztalékokat hat hónapon át fizethetik be az érdekelt vállalatok a pénzügyigazgatóságon.

= A fakereskedők értekezlete. Az Erdélyi Fakereskedők Egyesülete szeptember 24-ikén tartja meg rendes évi közgyűlését az aradi kereskedelmi és iparkamara nagytermében. A közgyűlésen a fakereskedelem számos időszerű kérdését vitatják meg.

Különleges engedélyek alapján, azonnali hatállyal kiadják a vámraktárakban rekedt árukat

A kormány gazdasági bizottsága határozatot hozott oly értelemben, hogy a nemzetgazdasági és pénzügyminisztérium tegye meg a szükséges intézkedéseket a vámraktárakban rekedt következő áruk haladéktalan kiadása érdekében: nyers gyapjot, gyapjúfonal, nyers gyapjú, nyers bőr, cserző kivonatok, festőanyagok, réz, zink, staniol, nyersvas, különleges acél, fém-kösz, gyöngyszerárak, sebészeti műszerek, valamint mindazon árucikkek, amelyek a nemzetvédelmi ipar számára szükségesek.

A nemzetgazdasági minisztérium felhatalmazást kapott, hogy az említett árucikkek címzettjei részére különleges engedélyeket adjon ki a jövőben behozatali keretük terhére. Ezek a különleges engedélyek a Banca Nationala transzferláttamozása nélkül is érvényesek, mert ezen áruk kifizetési módzatairól később döntenek. Hasonlóképpen kikézbessítik azokat a behozatali engedélyeket is ezekkel az árucikkal kapcsolatban, amelyeket eddig a transzferláttamozás hiányában nem adtak ki. A fenti kategóriákba tartozó áruk további érkezéséről haladéktalanul értesíteni kell a címzetteket, mert ezeknek az áruk esetében is a fentiekhez hasonló alapon jár-
nak el.

Felhívás a magyar főiskolai hallgatókhoz!

A Magyar Népközösség és Társadalmi Szakosztálya múlt hó 8-án felhívást bocsátott ki, melynek következtében az első évre iratkozni akaró főiskolai hallgatók közzölték adataikat. A nyilvántartás kiegészítése céljából, most felhívunk minden magyar főiskolai hallgatót, hogy közölje velünk (cim: Romániai Magyar Népközösség Központi Irodája, Cluj, Brațianu 3.) október 15-ig a következőket:

1. Családi állapotának leírása (szülei neve, vallása, foglalkozása, vagyona, testvéreinek neve, vallása, életkora, foglalkozása.)

2. Személyi és tanulmányi kimutatás mikor és hol született, milyen nyelvű és felekezeti iskolában végezte elemi és középiskolai tanulmányait, a középiskola 8. osztályának részletes eredménye, melyik évben, melyik egyetem, milyen fakultására iratkozott be, az 1939-40. iskolai évben hányadik évfolyamra iratkozik, eddigi vizsgáinak eredménye.

3. Részletes kimutatás arról, hogy eddigi egyetemi évei alatt milyen segélyekben részesült (egyházi, volt Orsz. Magyar Párti, vagy más segélyekben, azok évi összege.)

4. Melyik főiskolai intézetben fog lakni, városban lakók pontos címe. A Méhkasnak, Elenzék-menzának vagy a ref. Nőszövetség menzájának tagja-e.

5. Milyen segélyekre van kilátása ebben az iskolai évben?

6. Középiskolai és egyetemi évei alatt milyen ifjúsági munkában vett részt (I. K. E., Mária kongregáció, Dávid Ferenc Egylet stb.)

E felhívást a nyilvántartás, tanácsadás, diákszegélyezés és a népközösségi munkaszolgálat érdekében bocsátottuk ki. Kérünk minden főiskolai hallgatót, hogy tekintse magyarkötelességének a kitűzött időpontig való jelentkezést a Magyar Népközösség Társadalmi Szakosztálya Ifjúsági Munkaosztályánál.

Kolozsvár, 1939. szeptember 12.

Kós Károly s. k. elnök. Albrecht Dezső s. k. előadó.

Jelentkezni kell a szatmári városházán a külföldre távozottak hozzátartozóinak. Az eltávozottakat törlik az állampolgárok névsorából

Szatmárról jelentik: Fasi Augustin, a városháza állampolgársági ügyosztályának vezetője, prefekusi rendeletre hivatkozva felszólítja a külföldre távozott szatmári lakosok hozzátartozóit, hogy haladéktalanul jelentkezzenek a városháza 35. számú szobájában délután 10 és 11 óra között. Hozzáik magukkal az eltávozott családtag állampolgársági bizonyítványát és személyazonosság igazolványt, hogy törölni lehessen őket az állampolgársági névjegyzékből. A megjelenés elmulasztása büntetést von maga után.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapították meg: Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 lei. A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő

OKTATÁS

Instruktort keresek Moise-liceum harmadikos diákhöz. Címek: 16.12. telefon leadható. 4191

ELLÁTÁS

Idősebb nő-lakótársnőt keresek teljes ellátással. Ugyanott fiatal 16-18 éves leány ellátással felvétetik. Bővebbet: Steinerné, Piața Avram Iancu 9. 4182

ALKALMAZÁST KERES

Elsőrangú fodrásznő állást keres jobb fizetben. Címeket a kiadóba kér. 4202

Német, magyar felolvasást uricsaládnál vállal rutinált zeneértő tanítónő. Flóriánné, Str. Dna Balasa 1. szám. 4204

ALKALMAZÁST NYER

Magános, jobb nőt alkalmaznék, aki üzletben segítene. Családtagként tekintենék. Cim a kiadóban. 4200

LAKÁS

Háromszobás, fürdőszobás, uccai, újonnan festett lakás azonnalra is, vagy novemberre havi 1600 leiért kiadó. Str. Gh. Ionescu 18. 4121

Szép egyszobás lakás kiadó. Cim: Str. Kogălniceanu No. 29. 4210

Háromszobás, fürdőszobás, uccai lakás kiadó. Str. Seminarului 1. 4211

Új házban kétszobás, magasföldszintes, összkomfortos lakás november elsejére kiadó. Str. Oncu 18.

Csinosan bútorozott uccai szoba Bul. Carol 75. alatt kiadó. Érdeklődni a házmesternél.

Egyszobás, konyhás elő- és fürdőszobás lakás és kétszobás, konyhás, tiszta lakás kiadó. Str. Nicu Filipescu 35.

Elegánsan bútorozott szoba, különbejáráttal, elő- és fürdőszoba használattal, azonnalra kiadó. Bul. Carol 4. 4205

Háromszobás, összkomfortos magánház lakás új házban november 1-re kiadó. Cim: Str. Coșbuc 51. 4203

Kiadó modern kétszobás előszobás, fürdőszobás, parkettás lakás. Bővebbet: Str. I. Calvin 23. 4177

Egy magános szoba kiadó. Str. Consistorului 42. 4190

Egyszobás, fürdőszobás, előszobás garconlakás kiadó. Érdeklődni Mignon bonboneria, a Corso-mozi mellett. 4180

VÉTEL-ELADÁS

Finom házikó megrendelhető Weisbergernél, Str. Baritiu 35. Telefon No. 12-85.

BORSHORDOKAT

5-8 hektárokat használt, de jó állapotban keresek kölcsön, esetleg megvételre. Címeket a kiadóba kérek.